O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ...
INV. №

Kuch — adolatda

Adolat

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-siyosiy va huquqiy gazetasi

1995 yil 22 fevraldan chiqa boshlagan — 2002 yil 18 oktabr — juma — № 42 (381) — sotuvda erkin narxda

БМТ БОШ КОТИБИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНГА РАСМИЙ ТАШРИФИГА ДОИР

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Кофи Аннан 18-20 октябрь кунлари расмий ташриф билан Ўзбекистон Республикасида бўлади.

Ташриф чоғида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов билан музокара ва бошқа тадбирлар ўтказилиши, шунингдек, Самарқанд ва Бухоро шаҳарларига сафар уюштирилиши режалаштирилмоқда.

Юртбошимизнинг Самарқанд вилоятига ташрифига оид

ОДАМЛАРДА ТАШАББУС УЙҒОТАЙЛИК

Самарқанд вилоятида иқтисодий ислоҳотлар қандай кечмоқда? Бу жараёнда юзага келаётган натижалардан вилоят аҳли қониқиш ҳосил қилаяптими? Халқнинг куч-ғайрати бунёдкорлик ишларига тўғри йўналтирилаяптими?

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов ана шу вазифаларнинг амалга оширилиши билан танишиш мақсадида 15 октябрь куни Самарқандга ташриф буюрди. Мартабали меҳмонни Самарқанд аэропортида вилоят ҳокими Ш. Мирзиёев ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Президент И. Каримов вилоятга сафарини дастлаб пахта йиғим-теримида карвонбошилик қилаётган Жомбой туманидан бошлади. Бу ердаги Хўжам Низаматов номли жамоа хўжалиги аъзолари билан суҳбатда қишлоқ аҳлининг бугунги ҳаёт тарзи ва уни янада яхшилаш муаммолари хусусида сўз борди.

– Қишлоқда ислоҳотлар амалга ошаяпти, – деди Юртбошимиз. – Аммо уни иложи борича одамлар ташаббуси, кучи билан рўёбга чиқариш керак. Бунинг учун қишлоқ аҳлининг ерга, меҳнатга муносабатини ўзгартиришимиз керак. Одамлар ўз муаммоларини ўзлари ҳал этиш чораларини кўрсинлар. Ҳокимлик ва бошқа идоралар эса бу ишларни ташкилий жиҳатдан таъминласинлар.

Пойариқ туманидаги Навоий номли жамоа хўжалигида меҳнаткашлар билан учрашувда ҳам мамлакатимиз раҳбари жойларда ерга ва мулкка муносабат ўзгариб, тадбиркорлик кўникмалари қарор топиши қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш ҳамда аҳоли турмуш фаровонлигини оширишда муҳим аҳамият касб этаётганини таъкидлади. Хусусан хўжалик раҳбари Ш. Имомов ва деҳқонларга Президентимиз пахтанинг ишончли навларини кўпайтириш, машинабоп навларга эътибор қаратиш юзасидан таклифлар берди. Юртбошимизнинг пахта терими 10 ноябргача тугаллаш ва шудгорни бошлаш ҳақидаги таклифи ҳам барчанинг, айниқса соҳа мутахассисларининг кўнглидаги гап бўлиб чиқди.

Шундан сўнг давлатимиз раҳбари Самарқанд шаҳрида амалга оширилаётган бунёдкорлик, ободонлаштириш ишлари ва минглаб самарқандликларнинг ўз масканларини файзли, сариштали қилиш йўлидаги ташаббуслари билан танишди.

Қисқа вақтда шаҳарнинг Сўғдиёна мавзеида барпо этилган улкан истироҳат боғини айланар экан, Юртбошимиз энг аввало сувнинг санитария ҳолатини назорат қилиш, дарахт ва кўкатларни пухта ўйланган лойиҳа асосидаги шаклларда экиш ҳамда уларни кўпайтириш боғ ҳуснига ҳусн қўшажагини таъкидлади.

Кечга яқин мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримов вилоят фаоллари билан йиғилиш ўтказди. Унда вилоятда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни муҳокама этилди. Юртбошимиз вилоят ижтимоий-иқтисодий ҳаётини соғломлаштириш борасидаги эзгу саъй-ҳаракатларни эътироф этган ҳолда ҳокимликлар ва фаоллар олдига ислоҳотларни янада чуқурлаштириш юзасидан янги вазифалар қўйди.

Президентнинг Самарқанд вилоятига ташриф чоғида Президентнинг Давлат маслаҳатчилари И. Жўрабеков, Х. Султонов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари К. Тўлаганов ҳамроҳлик қилдилар.

Зоҳир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

Ишлаб чиқариш: сифат ва самара

ҲАМКОРУ ҲАМНАФАС

Жамиятимиз аъзоларининг туман пахтакорлари билан ўзаро ҳамкорлиги, мустаҳкамланаётганлиги ишларимиз ривожига катта ёрдам бераётир. Пахтакорлар пешона тери, қалб кўри билан етиштирган пахтани бизнинг корхонамиз қабул қилиб, уни сақлашгина эмас, қайта ишлаб, ажратилган толаларни хорижлик ҳамкорлар, республикамиздаги корхоналарга жўнатмоқда. Олинган фойданинг анча қисми деҳқонларга техника, эҳтиёт қисмлар, ёнилғи-мойлаш материаллари, ўғит сотиб олиш учун ишлатилади.

Бу эса уларнинг ишини ривожига ёрдам бераётир. Қолаверса, уруғлик чигит ажратиш, қолганини ёғ-мой комбинатига ўтказиб, ундан ёғ, шелуха-широт ва совун тайёрлаб пахтакорларга, фермерларга етказиб бериб, уларнинг руҳини кўтаришга хизмат қиляпти.

Масалан, ўтган йили қабул қилган хом-ашёни қайта ишлаб, ундан 8991 тонна тола, 688 тонна момиқ, 14155 тонна чигит ишлаб чиқардик. Тола ишлаб чиқариш режаси 32 фоизга адо этилди. Бу 2000 йилга нисбатан 108,4 фоизга ўсди.

Ишлаб чиқаришдан 13047 минг сўм соф фойда кўрилди. Жамиятимизда 197830 дона акция чиқарилди ва ҳар бир акциянинг қиймати 5481 минг сўмни ташкил этди. Соф фойданинг асосий қисми эҳтиёт қисмлар, янги ускуналар сотиб олиб ўрнатишга сарфланди.

Эришилаётган муваффақиятлар ўз-ўзидан бўлаётгани йўқ. Бу аввало ишчи-хизматчиларимизнинг уюшқоқлик билан астойдил меҳнат қилаётганлиги, техника қувватларидан самарали фойдаланилаётганлиги натижасидир. Корхона маъмурияти томонидан ишчиларга қулай шарт-шароит яратиб берилаётганлиги ҳам иш унумдорлигини оширяпти.

Шу кунларда туманимиз пахта далаларида ҳосил йиғим-терими қизғин давом этмоқда. Биз деҳқонларимизнинг қадоқ қўллари билан жамғарилган ҳосилни пешма-пеш заводга келтириб, уни қайта ишлашни тобора қизитяпмиз. Бунда Республика Вазирлар Маҳкамасининг 29 августдаги «2002 йил пахта ҳосилини уюшқоқлик билан йиғиштириб олиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ишимизда дастуриламал бўлаётир.

Корхонамиз меҳнат аҳли меҳри дарё пахтакорлар етиштирган бойликнинг бирор толасини ҳам нес-нобуд қилмасдан қабул қилиб, уни сифатли ишлаб, мўл тола, момиқ ва чигит ишлаб чиқариб, олинган даромаднинг бир қисмини ширкат ва фермер хўжаликларининг ривожланишига сарф этмоқда. Қолаверса, ҳамма ишда улар билан ҳамкору ҳамнафас бўлиб, мадад кўрсатавермиз. Бу бизнинг муқаддас бурчимиздир.

Ҳикматулла ҚУЛМАТОВ,
Каттақўрғон тумани пахта тозалаш акциядорлик жамияти раиси.

КОНСТИТУЦИЯНИНГ ЎН ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасида «Суд ҳокимияти ва оммавий ахборот воситаларининг ўзаро муносабати масаласи ҳам алоҳида диққат-эътибор қаратишни талаб этади. Суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ қилишдаги кенг миқёсли ўзгаришлар, аввало, ҳар қайси фуқаронинг манфаатини ҳимоялайдиган қонун ва нормалар оммавий ахборот воситалари томонидан танилишига ва ёритиб борилиши зарурлиги ҳақида ҳам айтиб ўтиш лозим», деб таъкидлаган эди.

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди ва Ўзбекистон Республикаси Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси Бош қонунимизнинг 10 йиллигига бағишлаб «Конституциянинг асосий қоидаларини аҳолига етказиш ва тушунтиришда оммавий ахборот воситаларининг ўрни ва аҳамияти» мавзуида ўтказган илмий-амалий анжуманда ҳам шу ҳақда гап борди.

Анжуманда Конституциявий суд раиси Б. Мустафоев, Оммавий-ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси раиси Х. Дўстмуҳамедов, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман) С. Рашидова ва бошқалар маъруза қилди.

Тадбирда Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида»ги 2001 йил 4 январда қабул қилинган Фармойиши мамлакатимиз ижтимоий, сиёсий ва маънавий ҳаётида юксак аҳамиятга эга бўлгани таъкидланди. Конституцияни ўрганишни ташкил қилишда оммавий ахборот воситаларининг ўрни катта бўлмоқда. Айни пайтда Бош Қомусимизни тарғиб этишга қаратилган махсус дастурлар, қўлланмалар ишлаб чиқилди. Конституцияни ўрганиш ва тарғиб этиш иши аҳолининг турли ижтимоий қатламлари савияси, манфаатлари ҳамда талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиқиб ташкил этилаётгани муваффақият омили бўлмоқда.

Анжуманда Конституция ва қонунлар моҳиятини аҳолига етказишда оммавий ахборот воситаларининг ролини янада ошириш лозимлиги алоҳида таъкидланди.

(ЎзА).

Ифтихор

ЗАРБУЛОҚ ТОЛАСИГА ХАЛҚАРО МУКОФОТ

Самарқанд вилоятининг «Зарбулоқ» пахта тозалаш заводи акциядорлик жамияти «Сифат асри» халқаро олтин даражасидаги мукофотга сазовор бўлди. Шу муносабат билан Халқаро сифат конвенциясининг 2002 йил 1 декабрда Англияда ўтказиладиган мукофот тақдимоти маросимига «Зарбулоқ» корхонаси раҳбарлари таклиф этилдилар.

Завод маҳсулоти халқаро миёксида эътироф этилгани, бош совринга лойиқ, деб топилгани бежиз эмас. Корхонада хомашёни қайта ишлаш, тола тайёрлаш технологиясига қатъий амал қилинади. Бу ишга жалб этилган мутахассислар жаҳон бозори талабларини чуқур тушуниб етишган.

– Ўтган йили Швейцария, Италия, Сингапур, АҚШдаги 20 дан зиёд буюртмачиларга 10 минг тонна сифатли тола жўнатдик, – дейди корхона раҳбари Шавкат Тоғаев. – Улар бу йил ҳам биз билан ҳамкорлик қилиш истагини билдиришган.

Дарвоқе, «Зарбулоқ»да мавсумнинг янги ҳосилини пешма-пеш қабул қилиб қайта ишлашга масъулият билан ёндашилмоқда. Хорижлик шерикларга эса аллақачон корхона тамғаси босилган бир неча юз тонна тола экспорт қилинди.

Зоҳир ТЎЛАҚУЛОВ,
«Адолат» нинг ўз мухбири.

ЎЗБЕКИСТОННИНГ МУЗАФФАР ФАРЗАНДЛАРИ

Куни кеча пойтахт аэропортида Жанубий Кореянинг Пусан шаҳрида бўлиб ўтган XIV Осиё ўйинларида иштирок этган юртимиз спорт делегацияси катта тантаналар билан кутиб олинди. Қитъа олимпиадаси саналган мазкур нуфузли баҳсларда вакилларимиз мусобақа дастуридан жой олган спортнинг 38 турининг 23 таси бўйича қатнашиб, 15 олтин, 12 кумуш ва 24 та бронза медалини қўлга киритдилар. Умумжамоа ҳисобида эса Ўзбекистон спортчилари қирқ уч давлат қатнашчилари орасида бешинчи поғонани эгаллашди.

Мусобақанинг сўнгги кунларида айниқса, боксчиларимиз юксак натижа кўрсатишди. Ўзбекистонимиз шарафини ҳимоя этиш учун рингга чиққан ўн нафар боксчимиздан тўққиз нафари ғолиб ва совриндорлар сафидан жой олишди. «Осиё довули» деган ном ва шов-шувга сабабчи бўлган чарм қўлқоп усталаримиз Рустам Саидов, Сергей Михайлов, Икром Бердиев, Ўткирбек Ҳайдаров, Дилшод Маҳмудовлар олтин, Беҳзод Хидиров кумуш, Бахит Сарсекбоев, Шерзод Хусанов, Сирожиддин Наимовлар бронза медаллари соҳиби бўлдилар.

Теннис бўйича номи дунёнинг кучли ракеткачилари қаторида тилга олинадиган Ирода Тўлаганова Осиё ўйинларида яна маҳорат кўрсатди. У яккалик баҳсларнинг финалида таиландлик теннисчидан устун келиб, олтин медаль соҳибаси бўлди. Эркаклар ўртасида мамлакатимизнинг биринчи ракеткаси Олег Огородов чорак финалда Матомура (Япония)ни мағлубиятга учратганди. Аммо Олег ярим финалда таиландлик теннисчига имкониятни бой берди ва бронза медали билан тақдирланди. Микст (аралаш жуфтлик) баҳстларида эса О. Огородов – И. Тўлагановалар бронза медали билан тақдирланишди.

Қитъа ўйинларида илк маротаба иштирок этган каратэчиларимиз ўз мухлисларини қувонтиришди. София Каспўлатова (аёллар), Отабек Қосимов (эркаклар баҳсида) кумуш, И. Каримов эса бронза медаллари совриндори бўлдилар.

Аэропортда спортчиларимизга пешвоз чиққан каттаю кичикнинг юзидаги табассумни кўриб қалбимиз фахр-ифтихорга тўлди. Спортчиларимизга ва уларнинг мураббийларига анвойи гуллар тақдим этилди. Тантанада қатнашган Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосарлари Ҳ. Кароматов, Ў. Исмоилов, Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Б. Махситовлар ҳам ғолиб ва совриндорларни табриклашди.

Аҳмад ХОЛБОБОЕВ.

Суратда: боксчиларимиз (чапдан) Тўлашбой Дониёров, Сергей Михайлов, Беҳзод Хидиров ҳамда Сирожиддин Наимовлар сафар таассуротларини баҳам кўришмоқда.

Шавкат Акрамов олган сурат.

Партия ахбороти

ОҚҚЎРҒОНДА КОТИБ ЎЗГАРДИ

Ўзбекистон «Адолат» СДП Оққўрғон туман Кенгашининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Унда сўзга чиққанлар Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган сессияси материаллари ва Юртбошимиз Ислом Каримовнинг сессияда сўзлаган маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар, ўз навбатида, сиёсий партияларнинг бугунги кундаги ўрни ҳақида тўхталиб ўтдилар.

Туман партия ташкилотининг олдида турган муҳим вазифалар ҳам муҳокама қилинди. Шундан сўнг ташкилий масала кўриб чиқилди. Оққўрғон туман партия Кенгашининг биринчи котиби Ҳасан Турдиматов ўз аризасига мувофиқ вазифасидан озод этилди. Унинг ўрнига Оқўрғон тумани табиатни муҳофаза қилиш бўлими бошлиғи Икром Шойзоқов туман партия Кенгашининг биринчи котиби этиб сайланди.

Пленумда Ўзбекистон «Адолат» социал демократик партияси Тошкент вилоят Кенгашининг иккинчи котиби М. Мўйдинов, Оққўрғон тумани ҳокимлигининг масъул ходими Т. Шерқўзиев, Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси муовини М. Аъзамов иштирок этишиб сўзга чиқдилар.

Пленумда кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

А. АБДУРАИМОВ,
Ўзбекистон «Адолат» СДП Тошкент вилоят Кенгашининг аъзоси.

Луқма

ТАНАЗЗУЛГА ЮЗ ТУТГАН КЎЗГУ

ёки Қашқадарё вилояти ижодкорлар музейи нега бундай аҳволга тушиб қолди?

1987 йилнинг апрель ойида бастакор Раҳматжон Турсуновнинг 50 йиллигини нишонлаш мақсадида Қаршига йўл олдик. Ҳамюрт сафардошлар 20 чоғли ижодкорлар бўлиб, улар орасида Абдулла Орипов, Жуманиёз Жабборов, Бегали Қосимов, Ғуломхон Ғафуров (марҳум) Икром Отамуродов, Ўрол Ўтаев каби кўпгина шоир, ёзувчи олимлар бор эди.

Қашқадарё вилоят партия қўмитаси ташкил этган бу учрашув-тадбирнинг бир неча ижодий режалари бор эди. Машҳур шоирлар билан вилоят аҳли – деҳқон, зиёлиларнинг ижодий учрашувларини уюштириш, композитор Раҳматжон Турсуновнинг 50 йиллиги муносабати билан ёшлар ўртасида мусиқа-кўрик танловини ўтказиш, туманларда қишлоқ хўжалик мавсуми айни авжига чиқиб бораётган паллада меҳнаткашларнинг руҳини кўтариш асосий мақсад қилиб қўйилганди. Булардан ҳам кўра шоирлар – олимлар учун ўта муҳим бўлган тарихий ҳодиса – Қашқадарё ижодкорлари вилоят музейининг очилиш маросимини ўтказиш кўзда тутилганди.

Ҳали-ҳали ёдимда: Қарши шаҳрининг бош майдонидаги асосий бинонинг иккинчи қаватига кўтарилдик. У ердаги зал юздан ортиқ қашқадарёлик ижодкорларнинг адабий-илмий мероси билан тўлдирилган, ҳар бир сиймо учун алоҳида стенд-кўргазма, пешлавҳа ташкил этилган экан. Бундай музейнинг ташкил этилганлиги дилларимизни тўлқинлантирди. Ижодкорларга бўлган алоҳида эътибордан мамнун бўлдик. Яхши ишнинг яхшиликка хизмат қилиши албатта ҳеч кимни эътиборсиз қолдирмади.

Шундай шароитни яратган раҳбарларнинг марҳаматидан қувониб сафарни қандай ўтказганимизни ҳам билмай қолдик. Яъни кейинги икки кун давомида уч-тўрт гуруҳга бўлиниб, Қашқадарё бўйлаб халқ орасига – учрашувларга киришиб кетдик. Бир гуруҳ Қарши шаҳри ва унинг атрофидаги туманларга, яна бири эса Шаҳрисабз-Китобга равона бўлди. Эсимда, ўшанда «Тарихга, музейга кирган» сиймо сифатида ҳаммамиз туман ва мактабларда жамоатчилик вакиллари билан юзма-юз учрашувлар ўтказган эдик. Бу гаплар, воқеа-ҳодисаларни эслашимнинг боиси ўша тарихий музейнинг кейинги тақдиридир. Маълум бўлишича, ўтган йиллар давомида бу музей янада бойиб такомиллашиб, обод бўлиб бориш ўрнига таназзулга юз тутди. Ваҳоланки, у Қашқадарёнинг фахри-ифтихорига айланиб, келажак авлодларга ўтмиш ҳаётимиз ва бугунги кунларимиз ҳақида бой мерос қолдириши, ўтмиш билан келажакни боғловчи муҳим восита бўлиб хизмат қилиши мумкин эди. Истагим шуки, истиқлолнинг ушбу улуғ бунёдкорлик йилларида ўша тоталитар тузум қаърида туриб, ёруғлик сари интилган, маданий-маърифий, мафкуравий ҳаётимизда муайян воқеага айланган яқин ўтмиш маданий обидаларини унутмайлик. Аксинча, бундай маданий-маърифий масканларнинг мазмун-моҳиятини бойитиб, мустақил, озод, эркин, маданий ҳаёт қадр-қимматини оширайлик.

Маҳмуд САТТОРОВ,
Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

«Обуна — 2003»

«АДОЛАТ» ҲАМРОҲИНГИЗ БЎЛСИН!

Азиз муштарий! «Адолат»га 2003 йил учун обуна давом этмоқда. Армонда қолманг! У Сизга энг яхши суянчиқ, энг яқин ҳамроҳ, энг яхши кўмакдошингиз бўлиб қолади.

ОБУНА БАҲОСИ:
Якка тартибдаги обуначилар учун:
Олти ойга – 5970 сўм.
Бир йилга – 11940 сўм.
Корхона ва ташкилотлар учун:
Олти ойга – 6360 сўм.
Бир йилга – 12720 сўм.
Нашр кўрсаткичи – 100

Эслатма: вилоятларда газетани етказиб бериш ҳисобига обуна баҳоси бир мунча фарқ қилиши мумкин.

Шошилинг: 2003 йилда биз билан бирга бўлинг!

ТАҲРИРИЯТ.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 10 йиллигига

АСОСИЙ ҚОНУН БИЛАН КАФОЛАТЛАНГАН

Бу йил Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг қабул қилинганлигига ўн йил тўлади. Ушбу давр ичида фуқаролар ҳуқуқларини ҳар томонлама амалга оширишга Конституциямиз кафолат бўлиб келмоқда. Шундай ҳуқуқлардан бири – фуқароларнинг таълим олиш ҳуқуқидир. У Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 41-моддасида ўз ифодасини топган. Ушбу моддада таъкидланганидек, ҳар ким билим олиш ҳуқуқига эга. Бепул умумий таълим олиш давлат томонидан кафолатланади.

Бу кафолат шахснинг жинси, тили, ёши, ирқи, миллий мансублиги, эътиқоди, динга муносабати, ижтимоий келиб чиқиши, хизмат тури, ижтимоий мавқеи, турар жойидан қатъи назар ҳар бир Ўзбекистон Республикаси фуқароси ўзи хоҳлаган соҳада билим олиш ҳуқуқини таъминлайди.

Шуни алоҳида қайд этиш лозимки, Конституциямизга мос ҳолда «Таълим тўғрисида»ги қонунда давлат ва нодавлат таълим муассасаларини ривожлантириш, ишлаб чиқаришдан ажралган ва ажралмаган ҳолда таълим олишни ташкил этиш, таълим ва кадрлар тайёрлаш давлат дастурлари асосида бепул ўқитиш, шунингдек, таълим муассасаларида шартнома асосида тўлов эвазига касб-ҳунар ўрганиш, барча турдаги таълим муассасаларининг битирувчилари кейинги босқичдаги ўқув юртларига киришда тенг ҳуқуқларга эга бўлиши каби ҳуқуқлар кўрсатиб ўтилган. Буларнинг барчаси, яъни, фуқароларнинг таълим олишдаги ҳуқуқлари Конституцияда тўла кафолатланган.

Хозирги кунда таълим соҳаси Республикамизда ривожланиб бормоқда. Истеъдодли ёшлар «Умид» жамғармаси орқали ривожланган мамлакатларда таълим олишаяпти. Уларнинг яхши ўқишлари учун давлатимиз барча шарт-шароитларни яратиб бераяпти. Республикамизда таълим узлуксизлиги ва изчиллиги умумий ўрта, ўрта махсус касб-ҳунар таълимининг мажбурийлиги, шунингдек, ёшларнинг истеъдодли ёшлар таълимининг касб танлашдаги ҳуқуқи Конституциямиз таъминланганлигининг шарофати туфайли деб фахр билан айтсак бўлади. Шу тарика фуқароларнинг энг асосий конституциявий ҳуқуқларидан бири бўлган билим олиш, ижодий қобилиятини намоён этиш, интеллектуал жиҳатдан ривожланиш, касби бўйича меҳнат қилиш ҳуқуқини рўёбга чиқаришга замин яратилади. Биз ёшларга эса бундан-да ортиқ бахт бўлмаса керак. Чунки бундай ҳуқуқ биз ёшларга мамлакатимизнинг Асосий Қонуни билан кафолатланган.

Умид МЎМИНОВ,
Тошкент юридик коллежи 2-босқич талабаси.

НОТАРИУСНИНГ САОДАТИ

Фуқаролар ва юридик шахслар иштирокидаги мулкий муносабатларни бозор иқтисодиёти шароитида тартибга солишда, битимларни тузишда, қонунийликни амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан 1996 йил 26 декабрда қабул қилинган «Нотариат тўғрисида»ги Қонун алоҳида ўрин эгаллайди. Унда мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Олий Мажлиснинг биринчи сессиясидаги маърузасида давлат ва жамият қурилишини демократлаштириш ва иқтисодиётимизнинг барча соҳаларини эркинлаштириш жараёнини изчиллик билан амалга оширишга қаратилган фикрлар ва вазифалар ўз ифодасини топган. Шунга мувофиқ, қонунчилик нотариал фаолиятни демократлаштириш йўналишида тобора ривожлантирилмоқда. Шу билан бирга, нотариал фаолият нафақат давлат нотариуслари, балки хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариуслар томонидан ҳам амалга оширилмоқда. Буларнинг барчаси фуқаролар ҳамда юридик шахсларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини нотариал тарзда амалга оширишга қаратилгандир.

Шу ҳақда ўйлар эканман беихтиёр малакали ҳуқуқшунос Зулайҳо опа Ибрагимова кўз ўнгимда ўтади. У 1998 йили Тошкент шаҳридаги биринчилардан бўлиб хусусий нотариал идорани ташкил этган эди. Ишни «Нул»дан бошлаган бу олий маълумотли, тажрибали ҳуқуқшунос ўз касбига сидқидилдан меҳр қўйганлиги учун қисқа фурсат ичида сифатли нотариал хизмат кўрсатишга эришди.

Хозир Зулайҳо опанинг бошчилигидаги Чилонзор туманининг Гулистон мавзесида жойлашган хусусий нотариал идорада ўн икки малакали мутахассислар ишлашмоқда. Улар замонавий техника воситалари ва компьютерлар орқали ҳар ойда ўртача 400 нафарга яқин мижозга малакали хизмат кўрсатишаяпти. Нафақахўрларнинг пенсия ташкилоти, ҳам таълимланишни олганларнинг алимент, нафақа олиш ҳужжатлари уларга енгиллик яратиш мақсадида бепул расмийлаштирилмоқда. Бошқачасига айтганда ишчан жамоа меросдан бошқа ҳамма нотариал ҳужжатларни расмийлаштириб, аҳолига сидқидилдан хизмат кўрсатиб келаяпти.

Зулайҳо опа Ибрагимова ёшлигидан ҳуқуқшунос бўлишни қалбига туккан эди. Бугун у энг бахтли инсон сифатида барча орзу-интилиши зарурий камолотга етганидан қалбида чинакам шукроналикни ҳис этмоқда. Турмуш ўртоғи Аҳмад ака, фарзандлари – Хилола, Акбаржон, Асрорнинг камолини кўриб уларнинг бахти бундан-да бекам бўлишини тилайди. Падари бузруквори Ҳамдам ота билан волидаи муҳтарамаси Зухра опаларнинг дуоларини олишиб, эл ишига ҳамиша пайваста бўлишга интилишади. Шунинг учун бу оилани камолидан далдир яйрайди.

– Асосий қонуннинг нафақат меҳнат, балки бутун мамлакатнинг хонимлари ҳаётида беқиёс аҳамият касб этмоқда, – дейди Зулайҳо опа Ибрагимова биз билан суҳбатда. – Бугунги кунда мамлакатимиз нотариал соҳада эришган ютуқларнинг ҳаммаси ҳаётий қонунларимиз самарасидир.

Зеро бу бор гап. Зулайҳо опанинг ҳам бахти шу туфайли бўлса ажаб эмас. Энг муҳими у бошчилик қилаётган жамоани, тарбиялаётган фарзандларининг эл ишига камарбаста бўлишаётганлигидир. Нияти покнинг йўлини эса яратганнинг ўзи очаверади. Зулайҳо опа ҳаётнинг ҳамма қийинчиликлари билан шодликларини ҳам кўрди. Бугун юрт истиқболи учун меҳнат қилиб чарчамаяпти. Чунки Зулайҳо опа Ибрагимова Ўзбекистон Конституциясининг ҳуқуқ ва кафолатлари боис ҳаётда ўзининг муносиб ўрнини топди, бугун оиласи, жамоаси билан мамлакатимиз равнақи, бахт-саодати учун хизмат қилиб келмоқда.

Рустам АХМАДАЛИЕВ,
«Адолат» мухбири.

Суратда: хусусий нотариал идора бошлиғи Зулайҳо опа Ибрагимова ёш мутахассис Дилноза Бобоёрова, бош ҳисобчи Дилсевар Жўраева ва компьютерчи Дилноза Саидалиева билан янги ишлар, янги режалар хусусида суҳбатлашмоқда.

Муаллиф олган сурат.

Миллий дастур – амалда!

МАҚСАДИМИЗ ЁШЛАРГА ПУХТА БИЛИМ БЕРИШ,

– дейди Қарши педагогика ижтимоий иқтисодиёт коллежининг директори Абдуваҳоб ЖУМАЕВ

Абдуваҳоб ака, мамлакатимиз истиқлолга эришгандан сўнг барча жабҳада, жумладан, таълим-тарбия соҳасида ҳам ичзил ислоҳотлар бошланди. Ишни кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дстур талаблари даражасида ташкил этгандагина бу борада муайян ютуқларга эришиш мумкин. Шундай эмасми?

– Тўғри, кадрлар тайёрлаш миллий дастури айтиш мумкинки орзуимизга эришишнинг қонун билан ҳимояланган ҳужжатидир.. Гап эса мазкур дастур талабларини бекаму кўст бажаришда қолмоқда. Дарҳақиқат «Таълим тўғрисида»ги қонун ва миллий дастур талабларини бажариш, бу муҳим ҳужжатларда баён этилган вазифаларни изчил амалга ошириш ҳар бир таълим-тарбия ходимининг бурчидир. Шунинг учун ҳам бу иккала ҳужжат барчамизга синов ва масъулиятдир.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, миллий дастурнинг ҳаётга тадбиқ этилиши натижасида жамиятда янги шахс – комил инсонлар етишмоқда. Ёшларнинг жамиятда ўз ўринларини топишлари тезлашмоқда. Уларда ўзлари танлаган касб бўйича қониқиш ҳисси пайдо бўлмоқда....

Республикамизда академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари қурилиб ишга туширилаётганини ҳам бевосита юқоридаги тадбирлар ижроси билан боғлаш жоиздир. Биргина Қашқадарё вилоятининг ўзида яқинда 5 та коллеж биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Билим масканларининг энг замонавий, хорижий ўқув-техника воситалари билан жиҳозланаётганини айтмайсизми. Умумий ўрта таълим стандартлари ишлаб чиқилиб, ундан амалиётда фойдаланишга рухсат этилди. Таълимни ахборотлаштиришга халқаро интернет тизимидан фойдаланаётганимиз қувонарли, албатта.

– Таълим-тарбия муваффақияти аввало педагогик жамоага боғлиқ. Бугунги талаб эса ҳар кун, ҳар дақиқа ижодий изланишни тақозо этади...

– Албатта, шундай. Ўқитувчиларимиз мунтазам равишда ўзаро ижодий рақобатда. Педагогик жамоамиз аъзолари томонидан яратилган турли мавзудаги 14 та ўқув-услубий қўлланмани шундай соғлом ва ижодий «Беллашув» натижаси десак бўлади. Бу борада педагогика фанлари доктори, профессор Малла Очилов, фан номзоди Ф.Ражабов сербарака ижодкор эканини қайд этиш лозим. Бундан ташқари ўқитувчиларимиз тажрибаси матбуот орқали оммавийлаштирилмоқда. Шу кунгача салкам элликта илмий-услубий мақолалар газета ва журналлар саҳифаларида эълон қилинди.

– Илгари Қарши педагогика билим юрти номи билан аталиб келинган илм маскани коллежга айлантирилгандан сўнг унда қандай ўзгаришлар кечгани кўпчиликни қизиқтириши табиий...

–Билим юртимиз коллежга айлантирилиши муносабати билан таълим-тарбия жараёнига янада жиддийроқ эътибор қаратилди. Фан уюшмалари фан кафедраларига айлантирилди. Кафедраларга тажрибали, юксак малакали муаллимлар раҳбарлик қилишмоқда.

Педагогика кафедрасини профессор М. Очилов, биология кафедрасини профессор Ш. Қурбонов, мусиқа кафедрасини доцент С. Азизов, жисмоний тарбия кафедрасини доцент И. Варднашвили, ўзбек тили ва адабиёти кафедрасини доцент Э. Шодмонов, умумтехника фанлари кафедрасини доцент Ҳ. Каримов, тиббиёт фанлари кафедрасини доцент Д. Норова, тарих фани кафедрасини доцент Р. Ражабовлар бошқаришмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, фан кафедралари кунлари, очиқ намунавий дарслар илғор тажрибаларни кенг ёйишга яқиндан ёрдам бериш билан бирга ёш педагоглар учун тажриба ва маҳорат мактаби вазифасини ўтаяпти. Айниқса, энг наманунавий дарслар видеотасмаларга ёзилиб, ўқув-услубият хонасида намунавий дарслар «олтин хазина»сининг яратилиши ёш ўқитувчиларнинг дарс ўтиш усулларини чуқурроқ ўрганишлари учун хизмат қилмоқда.

– Талабаларнинг бўш вақти қандай ташкил этиляпти?

– Бўш вақт асосан тўгараклар, кутубхона ва ўйингоҳда ўтади. Талабаларнинг аксарияти компьютер тўгарагида қатнашади. Бу ерда улар энг замонавий компьютерлар билан муомала қилишади. 40 мингдан ортиқ китоб фондига эга бўлган кутубхонамиз нафақат талабаларнинг , балки ўқитувчиларнинг ҳам энг серқатнов масканидир.

Талабалар турли кўнгилочар тадбирларда, кўрик-танловларда қатнашадилар. Уюштирилаётган тадбирлар, учрашув кечалари, илмий-амалий анжуманлар талабалар маънавий дунёсини бойишига хизмат қилаётир. Айниқса, «Истиқлол ва биз», «Сиз тарихни биласизми?», «Сиз ҳуқуқингизни биласизми? «Турмуш қуришга шаймисан, қизгина?, «Шунқорлар», «Биз нечун севамиз она-Ватанни?» кўрик-танловлари, «Баркамол авлод» спорт мусобақалари, фанлар бўйича ўтказилаётган мусобақалар шулар жумласидандир.

– Эшитишимизча, бу йил мазкур билим даргоҳининг 75 йиллиги нишонлар экан...

– Тўғри, воҳамизнинг тўнғич илм даргоҳларидан бўлган коллежимиз 1927 йилда ташкил топган. Шу даврда бу ердан 30 минг нафардан ортиқ ўрта махсус маълумотли мутахассис учирма бўлди... Яқинда коллежимизнинг 75 йиллигини расман тантана қиламиз. Бунга барча-барча муносиб тўёна билан бориш ҳаракатида...

Суҳбатдошлар:
Ҳазратилло РЎЗИЕВ,
Ҳамид ПИРИМҚУЛОВ.

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

Шарҳловчи минбари

САЙЛОВГА САБАБ БЎЛГАН ИНҚИРОЗ

Дунёнинг бир қанча мамлакатларида бўлгани каби Туркияда ҳам иқтисодий инқироз хуруж бериб турибди. Баъзан бу хуруж ҳукумат танглигига сабаб бўлмоқда. Сўл демократик партия раиси Бюлент Эжевит бир неча йилдан бери ҳукуматни бошқаряпти. Иқтисодий инқироз мамлакатнинг ижтимоий-молиявий аҳволига салбий таъсир кўрсатаётганлиги сабабли ҳукумат танглиги баъзан Эжевитнинг партиявий сафдошлари ўртасида ҳам келишмовчиликлар келтириб чиқармоқда. Бундай вазиятда айрим вазирлар истеъфога чиқишга мажбур бўлишмоқда.

Жумладан, шу йилнинг июль ойи охири ва август ойи бошларида шундай бўлди: бир неча вазир истеъфо берди. Уларнинг орасида Эжевитнинг яқин сафдоши, ташқи ишлар вазири Исмоил Жем ҳам бор эди. Унинг изидан сўл демократик партиянинг парламентдаги фракциясини яна бир неча депутат тарк этди. Иқтисодий инқироз туфайли юзага келган ҳукумат танглиги натижасида Туркия парламенти муддатидан икки йил олдин, яъни шу йил 3 ноябрь куни сайловлар ўтказишга қарор қилди.

Туркияда иқтисодий инқироз шу йилнинг июль ойида ёки ундан сал олдин бошлангани йўқ. Бюлент Эжевит ҳукумати дастлабки жиддий иқтисодий инқироз хуружига 2001 йилнинг февраль ойида дуч келганди. Ўшанда мен Туркиянинг Истамбул шаҳрида эдим ва бир неча кун бу оғриқли жараённинг оқибатларини кузатдим. Бутун Туркия матбуоти ва телеканаллари «қора чоршанба» деб эълон қилган 21 февраль куни бир доллар 670 минг лирага тенг бўлди. Бу расмийси, телевизорда ҳар соатда эълон қилиб турилгани эди. Лекин биз банкларнинг кўчалардаги кичик бўлимларида бу кўрсаткич 730 минг лирага чиққанлигининг гувоҳи бўлдик. Барча газеталар президент, ҳукумат яхши ишламаётганлигини танқид қилганлиги тўғрисидаги хабарлар билан тўлиб-тошган эди. Давлат назоратида бўлган бешта телеканал ҳам нуқул шу ҳақда гапирарди.

Эртасига, яъни 22 февраль пайшанба куни иқтисодий инқироз яна ҳам чуқурлашди. Эрталабдан барча телеканаллар бутун эътиборни лиранинг қадрсизланишига қаратдилар. Биз ҳам куни билан телеэкран олдидан узоқлаша олмадик. Тушга яқин бир доллар 970 минг лирага чиқди. Анқара ва Истамбул кўчаларидан тинимсиз репортажлар берила бошланди. Одамларда норозилик кайфиятлари пайдо бўлди. Ҳукуматга қарашли бўлган матбуот ҳам одамлардаги бундай кайфиятни очиқ берди.

Умуман, иқтисодий инқирознинг нохуш жараёни мени ҳам ўзига тортди. Истамбулдаги «Калвус Медия» хусусий ширкати раҳбари Насим Шахиндан сўрадим:

– Лиранинг қадрсизланишига қандай қарайсиз?

– Бу сиёсатчиларнинг иши, шунинг учун мен сиёсатни ҳам, сиёсатчиларни ҳам ёқтирмайман, – деди у.

Ўша куни кечга бориб, лиранинг қадрсизланиши бир долларга нисбатан қарийб бир миллиондан ошди. Бироқ бу кўрсаткич қисқа вақт ушланиб турди ва аста-секин пасая бошлади. Ўшанда бош вазир Бюлент Эжевит баёнот бериб: «Ҳукумат истеъфога чиқмайди ва иқтисодий инқирозни бартараф этиш чорасини кўради» деди. Ўша пайтда ҳам ҳукумат Халқаро валюта жамғармаси ёрдамига умид қилганди.

Бу йилги иқтисодий инқирозда Бюлент Эжевитнинг бир қатор сафдошлари истеъфо берганидан кейин коалицион ҳукуматда Миллий ҳаракат партияси устунликка эришди. Бу партия Туркия қонунчилигини Европа Иттифоқи талабларига мослаштиришга ҳамда оғир жиноят учун ўлим жазоси бекор қилинишига қарши. Бироқ миллий ҳаракат партияси етакчиси Девлет Бахчели сайловларнинг муддатидан олдин ўтказилишини маъқуллади. Эжевит сайловлар мамлакатидаги иқтисодий инқирозни баттар чуқурлаштириб юбориши мумкинлигини ва бу Туркиянинг Европа Иттифоқига киришига халақит беришини айтиб, ҳозирги коалицион ҳукуматни сақлаб қолишга ҳаракат қилиб кўрди. Бироқ парламент буни эътиборга олмади. Демак, сайловларга жуда оз вақт қолди. Янги ҳукумат унинг натижаларига кўра тузилади.

Энди иқтисодий инқироз масаласига келсак, афтидан, Халқаро валюта жамғармасининг ёрдами ҳам сезиларли самара бермаётган кўринади. Эҳтимол бу ёрдам кутилган даражада бўлмаётгандир.

Бир сўз билан айтганда, Туркия сайловлар арафасида. Унда партиялар вакилларидан сайланган депутатларнинг парламентдаги ўринлари сонига қараб янги ҳукумат тузилади. Эҳтимол бу ҳам бир неча етакчи партиялар вакилларидан иборат коалицион ҳукумат бўлар. Ким билади дейсиз, балки битта етакчи партия ҳукумат тузиш имкониятини қўлга киритар. Ҳар қандай ҳолатда ҳам янги ҳукумат олдида мамлакатни иқтисодий инқироздан олиб чиқишдек оғир ва мураккаб вазифа турибди. Туркиянинг иқтисодий имкониятлари, жаҳондаги иқтисодий жиҳатдан тараққий этган давлатлар билан ҳамкорлиги ва дунё сиёсат оламида тутган ўрни мамлакат бу вазифани уддалай олишидан далолат бериб турибди.

Иброҳим НОРМАТОВ.

УКРАИНА ПРЕЗИДЕНТИГА ҚАРШИ ЖИНОИЙ ИШ ҚЎЗҒАТИЛДИ

Ўтган сешанба куни Киев шаҳрининг жиноий ишлар бўйича апелляция суди палатаси судьяси Юрий Василенко Украина Президенти Леонид Кучмага нисбатан жиноий иш қўзғатиш ҳақидаги қарорга имзо чекди.

Судья ушбу қарорга қатор депутатлар аризаси ва аризага илова қилинган ҳужжатларни кўриб чиққандан кейин қўл қўйган. Суд қарорида айтилишича, Украина фуқароси бўлмиш Леонид Данилович Кучма 1992-93-йилларда Украина Бош вазири бўлиб ишлаган пайтда ва 1994 йилдан то ҳозирга қадар Украина Президенти лавозимида ишлаб, мунтазам равишда Украина Конституцияси ва қонунларини бузиб келган. Шунингдек, у хизмат вазифасини суиистеъмол қилган. Ўз хатти-ҳаракатлари билан айрим фуқаролар ҳамда Украина халқи манфаатларига, Украинанинг халқаро майдондаги обрўсига путур етказган.

Хусусан, Леонид Кучмага давлат валюта маблағларини катта миқдорда ўзлаштирганлик ҳақида ва бошқа ишлар бўйича ҳам айб қўйилмоқда.

«ЎН ИККИНЧИСИ ОТИЛМАСИН»

Мана бир неча кундирки, «вашингтонлик снайпер» шаҳар аҳолисини таҳликага солиб турибди. Унинг қўлидан жабр кўрганлар сони ўн биттага етди.

У беркиниб юриб, ҳушига келган одамга ўқ узмоқда. Сўнгги марта снайпер «Севен корнерс» савдо мажмуасининг машиналар сақланадиган жойида ФБРнинг 47 ёшли ходими Линда Фрэнклин деган аёлни нишонга олди. Аёл эри билан хўжалик ва қурилиш моллари билан савдо қилувчи дўкондан чиқиб, сотиб олган нарсаларини машина юкхонасига ортишаётганида ўқ товуши эшитилди.

Орқадан бошига ўқ теккан аёл бир пасда юзи билан ерга тушди-ю, эри олдида жон таслим қилди. Полиция воқеа содир бўлган жойга тезда етиб келди. Дарҳол атрофни ўраб олиб, ҳозир бўлган машина ҳайдовчилари ҳужжатларини текшира бошлади. Бир пасда ҳамма ёқни йўловчи машиналари босиб кетди. Аммо қотил қўлга тушмади.

Кечқурунги матбуот анжуманида полициячилар бошлиғи Том Мангер террорчи бошқараётган машина қандайлигини маълум қилди. Унинг айтишича, қотилнинг машинаси «Шевроле-Астра» маркали кичик фургондир. Шунингдек, ушбу анжуманда қотил илгари айтиб ўтилганидек оқ танли эмас, балки қора танлидир, деган гап бўлди. Аммо бир-биридан фарқ қиладиган фактлар ҳали исботини топганича йўқ.

Ҳозир минглаб полициячилар, ФБР ходимлари ва бошқа махсус хизмат ходимларининг диққат-эътибори снайперни топиш ва қуролсизлантиришга қаратилган. Аммо натижа йўқ. Шу сабабли ҳам аҳоли ўртасида қўрқув кучайиб бормоқда.

АҚШ Президенти Жорж Буш Оқ уйда матбуот ходимлари билан учрашиб, снайперни топшини шахсан ўз назоратига олганини айтиб, ушбу қотилликларни «терроризмнинг кўринишларидан бири», деб атади.

Аммо қотил бемалол, эркин юрибди. «Ишқилиб снайпер ўқига дучор бўлганлар ўн иккитага етмасин-да», дейишмоқда америкаликлар. Агар кескин чоралар кўрилмаса, жабрланганлар сони ундан ҳам ортиқ бўлиши мумкин.

БУҚАНИ БЎЙСИНДИРИШ УЧУН БИР БАНКА ПИВО

Ушбу хавфли иш билан шуғулланувчиларнинг баъзилари бир неча банка пиво билан кифояланишга мажбурлар.

Инсон билан жаҳлдор буқанинг олишувини ким билмайди, дейсиз. Ушбу машғулот билан фақат абжир, моҳир, кучли эркаклар шуғулланадилар. Чунки ёввойилашган буқага миниб, унинг «қилиқлари»га ҳамма ҳам бас келолмайди.

Мана бир неча йилдирки, буқаларни бўйсундирувчи чаққон, довюрак йигитлардан энг саралари Австралиянинг Янги Жанубий Уэльс штатига тўпланадилар. Ғолиблар катта пул мукофотига мушарраф бўлишади. Айрим совринли ўринни оломаганлар эса, бир неча банка муздек пиво билан кифояланишга мажбур бўлдилар.

СУРАТДА: буқани бўйсундиришга уриниш баъзан шундай тугайди.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● Маҳаллий ҳуқуқни ҳимоя қилиш ташкилотларининг маълумотларига кўра 600 нафардан кўпроқ Мексика армияси аскарлари бир ярим ҳафтадан бери ўз казармаларида қамоқда сақланмоқда ҳамда қийноққа солинаяпти.

Ҳуқуқ ҳимоячиларининг билдиришича, наркотиклар савдоси иши билан боғлиқ суриштирув олиб борилмоқда. Оммавий қамоққа олиш тўғрисидаги хабарни ҳуқуқ ҳимоячиларига ҳарбийларнинг хотинлари етказишган.

Инсон ҳуқуқлари учун курашувчи нодавлат Мексика фронти ташкилоти маълумотларига кўра Синалоа штати Гуамучил шаҳридаги 65-пиёдалар баталони аскарлари казармаларда сақланмоқда.

Мексика армияси вакиллари ҳозирча ушбу воқеани шарҳлашдан бош тортишмоқда. Авваллари ҳам Мексика ҳукумати жиноятни аниқлашда қийноқ усулидан фойдаланганликда айбланиб, танқид қилинганди.

Ҳуқуқ ҳимоячиларининг маълумотларига кўра, Синалоа штатида марихуанна ва наша плантациялари мавжуд бўлиб, гиёҳвандлар билан савдо қилиш ривожланган.

* * *

● Бали курортлар ороли тунги муассасаларидаги портлашлар «тажрибали террорчилар гуруҳлари» томонидан амалга оширилган. Зеро, бунда юксак технологик портлатувчи моддалар ишлатилган ва ҳужум моҳирлик билан бошқарилиб турилган. АҚШ разведка хизмати вакиллари шундай фикрда.

ФҚБ вакиллари шундан келиб чиққан ҳолда портлашда «Ал-Қоида» террорчилик гуруҳлари аралашган, деган фикрда. Уларнинг фикрича, айнан ушбу гуруҳ шу турдаги портловчи моддалардан фойдаланган ҳолда портлашларни уюштира олишга қодирдир.

«Биз ҳали якуний хулосага келганимиз йўқ. Бу тажрибали ва маккор террорчиларнинг иши. Ушбу минтақада бундай разилликни фақат «Ал-Қоида» билан ҳамкорликдаги гуруҳ, масалан, «Жумаи исломия» ташкил этиши мумкин», деди АҚШ разведка хизмати вакили.

* * *

● Собиқ Югославия бўйича халқаро трибунал Сербия республикаси собиқ президенти Радован Каражичга қарши янги ўзгартирилган айбловни эълон қилди. 2000 йилнинг 31 майида Босния серблари етакчисини қамоққа олишга асос бўлиши учун биринчи айблов матни эълон қилинганди.

Айбловнинг янги матнида 36 банддан 11 таси қолган бўлиб, бу Каражич устидан олиб борилаётган суд жараёни самарасини оширишга интилиш бўлаётганидан далолатдир. Айбловда Каражични энг оғир жиноятларда айблаш бандлари қолдирилган. Ҳужжатлар Каражич геноцид, инсониятга қарши жиноятлар содир этишда, уруш қонунлари ва одатларини бузишда, тинч аҳоли ва асирга олинганларга нисбатан террорчилик муносабатларида айбланмоқда.

* * *

● Прагадан 25 километр узоқликда жойлашган, Чехиядаги энг йирик «Сполана-Нератовице» кимё комбинатида заҳарли кимёвий модда ҳисобланмиш сулфат кислотасининг ҳавога тарқалганлиги маълум бўлди.

Комбинат ҳудудида биринчи даражали кимёвий тревога эълон қилинди. Корхона матбуот котиби Ян Мартинканинг маълум қилишича, маҳаллий аҳоли комбинатдаги ҳалокат ҳақида зудлик билан хабардор қилинган.

* * *

● Европа ҳуқуқ-тартибот тизимларини бирлаштирувчи Европол яқин ҳафталар ичида Европада йирик террорчилик ҳаракатлари содир бўлиши мумкинлиги ҳақида огоҳлантирди.

Ушбу ҳаракатлар Франция, Германия ва Белгия давлатларида содир бўлиши кутилмоқда. Европол экспертлари Карочи ва Жабра француз танкери, Limburg, кейинчалик Балида амалга оширилган террорчилик актлари «бир занжирнинг ҳалқалари» деган фикрдалар.

* * *

● Малайзия ҳукумати Ироққа қарши урушга норозилик билдириш мақсадида 57 мусулмон давлати аъзо бўлган «Ислом конференцияси» (ИКТ)ни шошилинч йиғилишини чақириш зарурлигини билдирди. Малайзия ташқи ишлар вазири Саид Ҳамид Албар мусулмон дунёсининг аниқ тутумини баён қилиб, Ироққа қарши урушни бартараф этиш мақсадида янги дипломатик таклифларни киритиш вақти келганлигини айтди.

Вазир ИКТ кучаётган низоларни бартараф этишда ва ҳарбий ҳаракатлардан қочиш мақсадида ягона жабҳага бирлашиш лозимлигини таъкидлади.

● Илгари Малайзия бош вазири Махатхир АҚШнинг Ироққа қарши уруш очиши аниқ ва БМТ ҳарбий ҳужумларни тўхтатиб қолишга қодир эмас, деган фикрни билдирганди. Махатхир Вашингтонни мусулмон дунёси билан қарши бўлиб қолиш хавфи ҳақида огоҳлантирганди. Ўз навбатида Малайзия етакчиси Ироқни халқаро инспекторларни ўз ҳудудларига тезроқ киритишга чақирганди.

«Туркистон-пресс»

Адабиёт ва санъат

ҲИКМАТ
Жаҳл – чақмоқ чақади, Ақл – чироқ ёқади.

Китоб жавонингизга

«НАФИС ИДРОК»

Ёш, истеъдодли шоир Сафар Оллоёрнинг шеърларини кўпдан бери ўқиб бораман. Кузатувларим асосида шуни аниқ айтишим мумкин: Сафаржон шеърдан шеърга улғайиб, камолот пиллапояларидан секин-аста юқорига кўтарилиб бораётандек, менинг назаримда.

Менимча, яхши шеърнинг асосий белгиси, уни ўқиганингда руҳингда атоқли шоиримиз айтганларидек, бир майинлик, сокинлик уйғотади.

Маънавий озуқа оласан. Дунё кўзингга янада бошқача, янада жозибали кўринади. Яшашга қизиқишинг ортади. Хуллас, яхши шеър учун тилмоч керак эмас. У таржима қилинмайди. Бетаржима ҳам юракларга бориб тегади. Дилинг яйрайди. Сўз билан таърифлаб бўлмайдиган даражада ўзингни енгил ҳис этасан ўшанда. Аммо бундай яхши шеърни ёзиш осонмас. Зеро, осон ўқиладиган шеър, машаққат билан ёзилади. Унинг замирида, таъбир жоиз бўлса, шахтёрларники сингари машаққатли меҳнат ётади. Мен Сафар Оллоёр шеърларини ўқиб, хулосам шу бўлди. Унинг ижодида яхши шеърлар кўп учрайди. «Нафис идрок» тўпламидаги бир шеъридаги сатрларга эътибор беринг:

Камалак – етти ранг,
Чиройли бари,
Солланса хижолат
чекар ғунчалар,
Кўзни қувонтирар Зуҳро
сингари,
Идрокнинг жамоли гўзал
бунчалар?

Ёрнинг остонаси
юлдузлар – йироқ,
Етсам парвонаман, у эса
чироқ.
Тағин равшан тортар,
ўчмайди бироқ,
Идрокнинг шамоли гўзал
бунчалар?!

Инсон ўзининг онги, идроки билан бир-биридан фарқ қилади. Идроки зўр инсон дунёни бошқача тушунади, у ўзининг ана шу фазилати билан бошқалардан ажралиб туради.

Идрокнинг жамоли, шамоли, камоли, аъмоли қаршисида тиз чўкмаган нарсанинг ўзи бормикан?

Шоирнинг кўп шеърлари муҳаббат мавзуида. Аммо уларда бу эски мавзуга янгича ёндашиши, янги бир фикр айтиш истаги борлиги қувонарли.

Энг олис масофа – Васл
чўққиси,
Энг яқин зулумот –
Ҳажр жарлиги.
Энг хуш мушку анбар –
муҳаббат иси,
Энг хунук ғамгинлик–
изҳор хўрлиги.

Бундай оригинал ташбеҳ ва ўхшатишлар Сафарнинг шеърларида анчагина.

Лекин шоирнинг ҳамма шеърлари ҳам бир хил савияда деб бўлмайди. Бундай бўлиши қийин ҳам. Негаки, оиладаги фарзандлар ҳам турфа хил табиатга эга бўлишади. Шеър ҳам шоирнинг фарзандлари.

«Нафис идрок» тўплами шоирнинг учинчи китоби. «Янги аср авлоди» нашриётида 2000 йилда чоп этилган. У аллақачонлар шеърият мухлислари жавонидан ўзига муносиб жой олган. Сафар Оллоёрнинг «Ишқ йўли», «Умид ўзани» деб аталган дастлабки икки китоби ҳам шеърхонлар томонидан илиқ кутиб олинган эди.

Ушбу китобга иқтидорли шоир Шавкат Раҳмон сўзбоши ёзган, аммо китоб босмадан чиққан пайтда у бу дунё билан хайрлашган эди. Шоир ёш ижодкор Сафар Оллоёрнинг келажагига умид билан боқиб шундай деб ёзади:

«Ҳақиқий шоирнинг дили сарадир. Дили – яра, тили сарадан қўрққулик. Дили сара бўлмаган кишидан шоир чиқмайди. Сафар Оллоёрнинг дили сарага ўхшайди. Келинг, ушбу шеърларни ўқиб, Оллоҳ шу боланинг ҳам имонини бақувват қилсин, деб фотиҳа қилайлик, чунки ҳар соҳада имонсиздан қўрққулик. Бундан ташқари исми Сафар, фамилиясиям Оллоёр экан. Бунда бир гап бор!...»

Ҳа, чиндан ҳам шоирнинг башорати ҳақ эканлигини эндиликда Сафарнинг ўқимишли, равон шеърлари исботлаяпти. Учинчи китоб Сафар Оллоёрнинг шеърият деб аталмиш гўзал бўстонга учинчи сафаридир.

Ўткир САИДОВ.

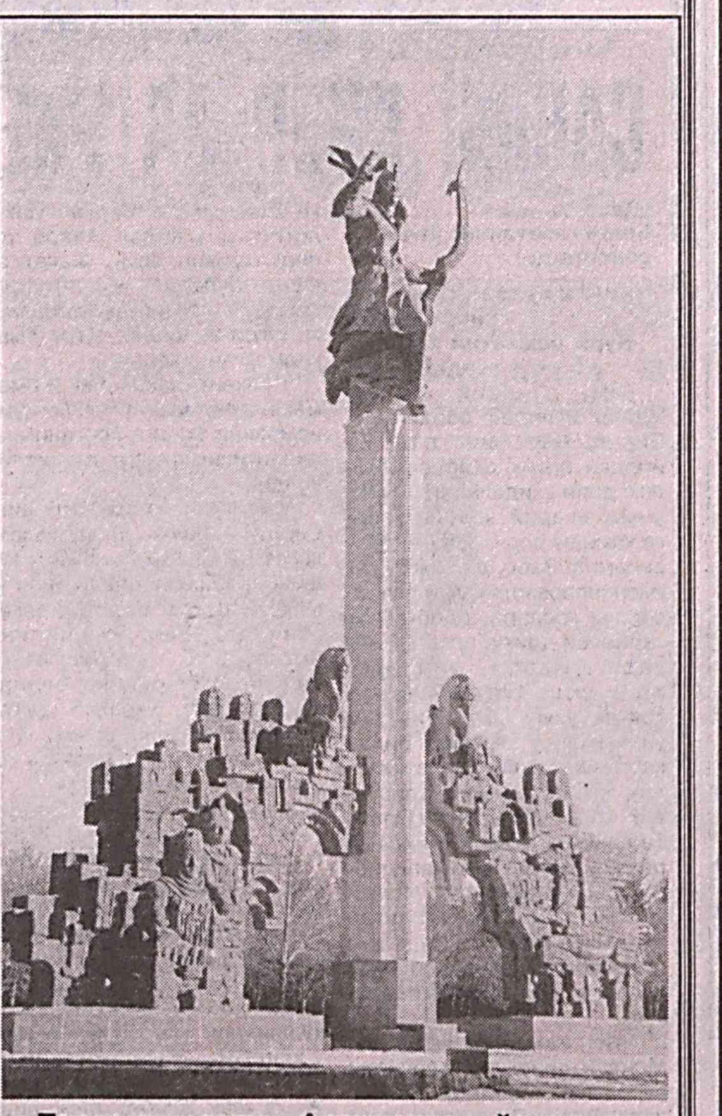

Термиз шаҳри. Алпомишга ўрнатилган ёдгорлик.

Назм гулшани

ЎЗБЕКМИЗ

(Ўзбек халқ портретига чизгилар)

Кўп кўксида, дўстга белин букиб турган ўзбекмиз,
Душманларга бўйин эгмай, тик от сурган ўзбекмиз,
Худо берган Юртбошила, сақлаб қолиб ўз тилин –
Дунёгаки ўзлигини тан олдирган ўзбекмиз!

Йиғиб-териб, дастурхонин юртга очиб берган халқ,
Берганини хайр билиб, кечиб берган ўзбекмиз,
Мухтожларга эгнидаги тўнин ечиб берган халқ –
Сахийликда тенги йўқ ҳеч, ҳотам бўлган ўзбекмиз.

Охиратнинг фикри билан яшамоқлик одатдур,
Ўзбегимда сукут-фикр, қарагани – ибратдур,
Аллоҳ зикри билан яшар, юргани ҳам тоатдур –
Балойи нафс ва шайтонни душман билган ўзбекмиз.

Ҳамиша ҳақ сўзин сўзлаб, Қуръон ҳукмин тутган эл,
Сиртин сувга ботинини тавба ила ювган эл,
Андишаю сабр ила муродига етган эл –
Чин шарқона хулқ-одоба ибрат бўлган ўзбекмиз.

Эй Аллоҳим, халқимни ризқ-рўзинг билан асрагин,
Ўзинг азиз қилган нону тузинг билан асрагин,
Икки дунё саодати, ўзинг билан асрагин –
«Қўл меҳнатда, дилда ёлғиз Аллоҳ!» деган Ўзбекмиз.

Аҳмадали ТЕШАБОЕВ.

ЁШ МУСАВВИРЛАР КЎРГАЗМАСИ

«Бунёдкор» ёшлар телеклубида «Аср ёшлари» гуруҳи ташаббуси билан «Ёш рассомлар» кўргазмаси ташкил этилди.

Мазкур кўргазмани ўтказишдан мақсад, истеъдодли ёш мусаввирларни излаб топиш ва уларни қўллаб-қувватлашдан иборатдир. Кўргазмада йигирмага яқин йигит-қизлар ўз асарлари билан иштирок этишди. Улар яратган асарларни кўздан кечирар экансиз, турли тарихий воқеалар, эртак ва афсоналар қаҳрамонлари орқали эзгулик ва тинчлик ғоялари акс этганлигини гувоҳи бўласиз. Бундан ташқари, асарларда жамиятимизнинг иллатлари – гиёҳвандликнинг мудҳиш оқибатлари ҳам тасвирланган. Бу расмлар кишини хушёрликка чақиради. Асарларни баҳолашда рассомнинг мавзуси, унинг маҳорати, асарларнинг композицион тузилиши ҳамда танланган рангларга эътибор берилди. Ғолибларга эсдалик совғалари топширилди.

Зеболаниб турган қизлар,
Сизга монанд ой, юлдузлар,
Хиром айланг, гулдек бўлинг,
Завқ берингу, шавққа тўлинг.

ХОТИРА МУҚАДДАС

Андижонликлар бир ярим ой давомида Ўзбекистон мустақиллиги шарафига ташкил этилган «Қатағон қилинганлар хотираси» кўргазмасини томоша қилишди.

Эскпонатлар орасида ўзбек тупроғидан бадарға қилинган кишиларнинг тарихий ҳужжатлари, архив қўлёзмалари ва уларнинг яқинларининг хотиралари ўрин олган. Замондош ёзувчи, олим ва журналистларнинг Абдулҳамид Чўлпон, Абдулла Қодирий, Усмон Носир ва бошқа фидойилар ҳаётига бағишланган китоб, рисола ва мақолалари кўргазмада асосий ўринни тутади.

«Туркистон-пресс»

ҲИКМАТ

Эркак учун ширин сўзлилик энг яхши либос.
Хотин учун энг аъло кийим – очиқ юзлилик.

ҲОФИЗНИ ЭСЛАБ...

Юракларга ажиб ором берар эди,
Ҳар қўшиғи, ҳар оҳанги, ҳар ноласи.
Ўзбек, эрон, араб, ҳиндча куйлар эди,
Шунчалар ҳам дилбар эди таронаси!

Мухлислари кўмсаб ҳануз этарлар ёд,
Бундай ҳофиз наҳот қайтиб келмас яна.
Шогирдларин овозида лек барҳаёт,
Элда байрам у таваллуд топган сана.

Санъатимиз довруғини таратганда,
Бутун дунё саҳнасида айлаб хониш.
Кўнгилларни шодон этиб яйратганда,
Олган эди раҳмат, таҳсин, қизғин олқиш.

Олқишлари шону-шуҳрат ўтиб кетар,
Аммо санъат сарбаланддир, мангудир ҳам.
Тингла юрак, бир сеҳрли хониш келар,
Ботир Зокир куйламоқда куйлар ҳамон.

Нуриллохон МУНОЖОТОВ.

Жума ўгити

ОҒИР ГУНОҲ

Пайғамбаримиз Расулуллоҳ бир куни, бир маросимда иштирок этибдилар. У кишининг ён атрофини саҳобалар, ёру дўстлар ўраб олишибди. Бу йиғинда Расули акрам худди гўё узук ўртасидаги кўздай ярақлаб ўтирар эканлар, эшикдан чор-ночор, юпун эски кийимда бир киши ташриф буюрибди. Қараса, даврада бўш жой йўқ экан. Тўрда эса бир одам сиғадиган бир жой бўш экан, ўша ерга бориб ўтирибди. Ёнида бир бой ўтирган экан, оддий камбағал кишини менсимагандек, ёйилиб турган зар тўнни йиғиштириб, ўзини четроқ олибди.

Бу ҳолатни кузатиб турган Расули акрам бой одамга қараб шундай дебдилар:

– Унинг камбағаллигидан ҳазар қилдингми?

– Йўқ, жаноби Расулуллоҳ.

– Ёки бойлигим унга ўтиб кетади деб қўрқдингми?

– Йўқ, жаноби Расулуллоҳ.

– Кийимларинг ифлос бўлишидан қўрқдингми?

– Йўқ, жаноби Расулуллоҳ.

– Унда нега ёйилиб ётган тўнингни йиғиштириб олиб, у фақирдан сурилиб, нарироққа ўтирдинг, бунга сабаб недур?

– Сиз ҳақсиз Расулуллоҳ, мен ҳақиқатдан хатоликка йўл қўйиб қўйдим. Шу қилган гуноҳим эвазига бойлигимнинг ярмини у кишига бахшида қилмоқчиман...

– Лекин мен олмайман, – дебди жулдур кийинган киши.

Даврадагилар: «Нега?» дейишса, юпун кийинган фақир шундай деб жавоб қилибди:

– Агар мен олсам, бир куни шундай кун келадики, такаббурлик мени ҳам ўз домига тортади, натижада мен ҳам ўзимга ўхшаган биродаримга шундай ишни раво кўришим мумкин. Зеро, дунёда бегуноҳ одамнинг кўнглини ранжитишдан кўра оғир гуноҳ йўқ. Мен шундан қўрқаман!

Ҳангома

АДОЛАТ ШАМШИРИ

Дунёда турли феъл-атворли одамлар кўп. Улар элига нафи теккан куни ўзини дунёда энг бахтиёр инсон деб ҳис этади. Кишиларнинг қувончу ташвишига шерик бўлишга интилишади. Чинданам бағри кенг, беғубор, меҳри иссиқ одамлар билан ҳамсуҳбат бўлсангиз дилингиз ёришади. Аммо орамизда борни кўролмайдиган, йўқни беролмайдиган, ён атрофидагиларнинг ҳар бир ишига ҳасад қиладиганлардан Оллоҳнинг ўзи асрасин.

Мингқурак маҳалласидаги учта аёлга қўшнилари Ғийбатнисо, Ҳасадхон, Фитнахон деб ном қўйишган. Уларнинг учаласи ҳам бир-бирига яқин яшашди. Учаласи ҳам бирон жойда ёлчитиб ишламаган. Кун бўйи кўчанинг соя-салқин жойини эгаллаб, ён атрофидагиларнинг ғийбатини қилгани қилган. Ўтганни ўроғини, кетганнинг кетмонини чопишади. Бирор одам уларнинг ёнидан ўтишдан безор. Кийинган кийими-ю, қадам босишигача кетидан гапиришади.

– Ҳой, қўшнижон, эшитдингизми? Хурсандтошнинг эри «Тико» машинаси олаётганмиш, – деди Ғийбатнисо.

– «Тико» машинасини олиш йўл бўлсин унга, сўзини шарт узди Ҳасадхон, – тикув машинаси қулоғингизга «Тико» деб эшитилгандир-да...

Уларга Фитнахон қўшилди.

– Янги келган қўшни «жа» бадавлат чиқди-ёв. Бир йил ичида ҳовлисини қаср қилиб юборди-я!

– Ўзи қаерда ишларкан?

– Фермер эмиш.

– Фермер...

– Ҳа-а... Қайси куни уни телевизордан пахта далаларида юрганини кўрсатди. Ўзи оддий деҳқон бўлса ҳам болаларини кийинишини қаранг. Хотини-чи, ҳар ҳафта якшанба куни бозорга чиқиб, тўлиб-тошиб келади.

– Эрининг даромади зўр бўлса керак.

– Ўша фермернинг хотинига ҳайронман. Эри топармон-тутармон бўлса-ю корхонада ишчи бўлиб ишлашига бало борми?

– Шуни айтинг-а? Бизга ўхшаб эрининг топганини мазза қилиб еб ётмайсанми хумпар?

– Секин гапиринг, – Ғийбатнисога имо қилди Фитнахон. Ху ана , қўшнимиз Адолатхон келяпти.

Ишдан қайтаётган Адолатхон уларга яқинлашганда одоб юзасидан салом берди.

– Хорманг Адолатхон, ишдан қайтаяптиларми? – луқма ташлади Ҳасадхон, – Келинг биз билан тўртта гап қилинг. Ахир улфату чор, анда маза бор дейишади-ку.

– Сизларнинг гапларингизда маза йўқ, – кескин жавоб қайтарди Адолат.

– Ҳафа бўлманглару турган битганларингиз ғийбату иғво, фиску-фасод.

– Оғзингизга қараб гапиринг, биз кимнинг отини ола, тўнини қора дебмиз....

– Қайси куни Ҳасан акани оиласини ғийбат қилаётганингизни ўз қулоғим билан эшитдим-ку. Онам исмимни беҳуда Адолат деб қўймаган. Шунинг учун адолатли гапиришни ёқтираман.

– Хўш-хўш, ўша адолатли сўзларингизни эшитайлик.

– Ҳасан аканинг оиласи яхши оила. Ҳаммага қўлидан келган хизматни аямайди. Ахир Ғийбатнисо мана ўзингизни олайлик: эрингиз Россияга олти ой пул топиш учун иш излаб кетганда ўша Ҳасан аканинг оиласи сизни, бола-чақангизни боқди. Фитнахоннинг эри ва ўзи бетоб бўлиб қолганида, дўхтирга қаратиб, дориларни ёнидан сотиб олиб берди. Ҳасан ака Ҳасадхоннинг эрини ҳам ишга жойлаштириб қўйди-ку. Яхшилик қилган одамни ғийбат қилишга уялмайсизларми. Ҳасан ака хонадонига бир меҳмон келса биринчи бўлиб ўзларинг уйининг тўрида, дастурхоннинг тарофида ҳозиру-нозир бўласизлар. Яна уларнинг орқаворотдан ёмонлаб ўтирасизлар. Туф-ей, сиздақа иғвогарларга.

Адолат шундай деди-ю, уйига кириб кетди. Ғийбатчиларнинг учаласининг ҳам бирдан уни ўчди. Бир-бирига бўзрайганча лабларини тишлаб, ғийбат жойини тарк этишди.

Асқар ЖАЛИЛОВ.

Тарихнинг ўчмас саҳифалари

ТЎРАБЕКАХОНИМ

Қадрдон мухлислар! Авлод-аждодларимиз тарихида жуда кўп зукко, ибратли, гўзал аёллар бўлгани маълум. Бундан 7-8 минг йиллар илгари оламга довруғ солган малика Тумор хотин ёки Туморюз (уни юнон тарихчилари ўз шеваларида «Томарис» дейишган), уч ярим минг йил бурун ҳозирги Қашқадарёнинг ўша даврдаги обод Навтагш шаҳрида яшган гўзал аёл Рухшона, айтишларича Искандар Зулқарнайн унга ўйланиб, бир ўғил кўрган. Қарийб, икки ярим минг йил аввал Бухоронинг биринчи маликаси бўлган малика Туғшода ва бошқалар шулар жумласидандир. Бугун биз ҳикоя қилмоқчи бўлган Тўрабекахоним тарихда Хоразмнинг энг ажойиб, доно гўзали деб донг таратган малика эди.

Узоқ тарихга эга Хоразмнинг қадимги пойтахти кўхна Урганчда баландлиги йигирма беш метрча келадиган жимжимадор, турфа ранглардан нақшланган гул безакли мақбара бор. Бу-ўша Хоразм гўзали Тўрабекахоним мақбараси. Аслида бу осори атиқа мақбара учун қурилмаган. Доно, тадбирли маликанинг ёзлик тахтиравон кошонаси бўлган. Мақбаранинг кўча томондаги катта эшигидан кириб, орқа эшигидан чиқсангиз ярми очиқ антиқа гулли гумбаз айвон тагидаги қабрга кўзингиз тушади. Қабр ўрни илгари ёзлик кўшк бўлиб, малика шу жойдан Хоразмшоҳ йўқлигида юртни бошқариб турган.

Эл-юрт орасида кенг тарқалган бир ривоятда айтилишича, шоҳ қизи бир мучал ёшидан ўтиб кетган бўлса ҳам (қадимги қизлар бир мучалга тўлганида узатиларди) келган совчиларга розилик бермаган. Маликага ошиқ бўлганлар орасида қўли гул меъмор йигит ҳам бор экан. У ўз севгисини изҳор этишга жазм қилганида малика унга шарт қўйибди:

– Агар мен орзу қилган кўркам бинони англаб, уни кўнглимдагидек қурдирсанг, сенга маҳбуба бўлишга розилик берардим.

Маликанинг шартини эшитган меъмор ошиқ бутун куч-қувватини, зеҳнини сарфлаб тиклаган икки-уч иморатлари мақбул бўлмабди. Меъмор ҳам қилган аҳду қароридан қайтмабди. Шундан кейин у кечалари уйқусини тарк этиб, ажойиб лойиҳани ўйлаб, яна ишга киришибди. Турфа гулли чизгилар аро яшнаб турган, офтоб ва ой нурида ярақлаб кишиларни маҳлиё қиладиган антиқа тахтиравонни қурган экан. Бу галгиси маликага жуда маъқул бўлибди.

Малика тахтиравонни яна қайта келиб, томоша қилаётганида ошиқ меъмор эса бино тепасидаги офтобдан нур олиб атрофга таратиб турган жимжима гумбаз чеккасида турган экан, маликанинг мамнунлик овозини эшитиб, суюнганидан баландда турганини ҳам унутиб, ўзини ерга отибди. Ўлар даражада қаттиқ жароҳатланибди. Малика ачина-ачина киприклари намланган ҳолда йигитни табибларга топширибди. Меъморнинг соғайишига табибларнинг кўзи етмабди, жон талвасасида ётган йигит кўзларини зўрға очиб, кимнидир кўришга қаттиқ интиқ бўларкан. Кўпни кўрган қариялар маликага вакил юборишибди:

– Меъмор йигит ўлим тўшагида ётибди. Билишимизча, сизга интиқ. Бориб рози-ризолик сўранг, мен ўзимни сенга бағишладим деб, уч марта айтинг, – дейишибди. Малика кексаларнинг айтганини қилибди, меъмор жон берибди. Уни тахтиравон ёнига дафн эшитиб, ёнидан малика учун ҳам жой қўйишганмиш...

Бошқа бир ривоятда эса Тўрабекахонимнинг доно тадбиркорлиги борасида гап боради: эмишки, саратон жазирамаси кезларида Гурганж (Кўҳна Урганж) даги дов-дарахтлар, гулзорлар ва боғ-роғлар, деҳқонларнинг экинлари сувсизликдан қовжирай бошлабди. У пайтда Амударё ҳозирги Тахиатош яқинидаги тўғондан учга бўлиниб оқарди. Дарёнинг Гурганжга келадиган бўлагидан сув келмай қўйибди. Аҳолининг талаби билан Тўрабекахоним дарё тўғонига борса, ҳоким Султон Санжай ўтирган экан. У бир неча бор маликага совчи юбориб, розилигини ола олмаганидан аламзада экан.

– Менга тегишга рози бўлсанг, сув берамиз, – дебди Султон. Малика индамай Гурганжга қайтиб келиб, ўйлай-ўйлай бир тадбир топгандай бўлибди. Эртасига бир байтал отни миниб, Султон Санжай ҳузурига борибди. Салом-аликдан сўнг айтибди:

– Мен бугун бир шарт билан келдим, уни бажарсангиз, кечаги шартингизга рози бўламан, бажара олмасангиз биз томонга сувни очиб юборасиз!

– Қандай шарт экан? – сўрабди Султон Санжай.

– Шартим шуки, мана шу отим билан ўз юртимга қочаман, Ортимдан минггача санаб, кейин қувлай бошлайсиз. Агар қувлаб етсангиз, марра сизники, етолмасангиз сувни очасиз. Бунинг учун одил ҳакамлар керак!

– Эҳе, ҳа, ҳа– кулибди Санжай масхара қилиб, – билиб қўй тагингдаги байтални яёв бўлса ҳам қувиб етаман!

Шундай қилиб, Тўрабекахоним Гурганж томонга отини учириб кетибди. Унинг кетидан минггача санаб, Султон қувишга тушибди. У алламаҳалда тарвузи қўлтиғидан тушиб кетган одамдай учқур бедовини етаклаб қайтиб келиб, Гурганж томонга сувни очдирибди. Эртаси куни қувиб етаолмаганлиги сирини билиш учун Гурганжга айғоқчи юборибди. Маълум бўлишича, Тўрабекахоним минган байталнинг сути оғзидан кетмаган қулун-тойчоғи бор экан, уни эмизадиган вақти ўтиб кетганлигидан она от шўрлик боласи томонга ўқдай учиб кетган экан....

Энди ривоятдан тарихга кўчсак, Тўрабека хоразм шоҳ Туғлиқ ибн Куч Темурнинг кичик қизи бўлиб, ҳусну одобда баҳоси йўқ, барваста гавдали, эркакшода, камгап, зукко аёл эди. Сиртдан кўриниши, келбатига қараб, ҳатто, уни қариндош-уруғлари «Тўрабекахоним» деб аташарди. Шу боис барча тарихий манбаларда, ҳаттоки мақбарасига ҳам эркакча ном битилган. Фақат, марокашлик тарихчи сайёҳ Ибн Баттута маликанинг ҳақиқий исмини унинг поччаси – Гурганжнинг бош қозиси Абу Ҳафиз Умардан сўраб билиб олиб, ўз саёҳатномасида ёзиб қолдирган. Ўша даврда Хоразм олтин Ўрда ҳукмдори ислом динини қабул қилгач, бутун Марказий Осиёда масжид мадрасалар қуриш ишига жидий киришади. Милодий 1308 йили Хоразмшоҳ Туғлиқ Ибн Куч Темур вафот этганидан сўнг унинг ўрнига Олтин Ўрда ҳукмдори Муҳаммад Ўзбекхоннинг холаваччаси Қутлуғ Темур ибн Нажмиддин ибни Абнай Хоразмшоҳ этиб тайинланди.

Анъанага кўра ҳукмдор марҳум шоҳнинг кичик қизи Тўрабекани никоҳига олади. Шунингдек, Қутлуғ Темур Эдил (Волга) дарёси яқинида қурилган янги ўрда (марказ) Сарой Берканинг ҳам ҳукумдори эди. Шу боис, Хоразмда давлат ишлари билан Тўрабекахоним шуғуллана-веради. Маликанинг давлат ишларини кўнгилдагидек олиб боришидан мамнун бўлган Қутлуғ Темур 1321-1336 йиллари Гурганжда Ўзбекхон ўзининг шон-шуҳрати шарафи учун 65 метр баландликдаги улкан Минорани ҳамда Тўрабекага атаб, давлат ишлари билан шуғулланадиган жой – нақшин гумбазли тахтиравон кўшк қурдирган эди. Ҳозир бу нақшинкор иморат Тўрабека мақбараси, унинг очиқ айвонида маликанинг қабри бор. Ҳар иккала обидага безак учун жуда кўп олтин ишлатилган. Миноранинг 62 метрдан юқориги қисмида муаззининг азон айтиши учун доира шаклидаги айвонча бўлган. Бу айвонча кундузи офтоб, кечаси ой нуридан тиллолари ярқираб, олис-олисларга нур қайтаради, шунингдек, ундаги соф олтиндан нақшланган гул безакларга қараган кишиларга баландда Ой ё Қуёш тургандек туюларди. Бироқ, Чор Россияси лашкарлари ўз бошлиқларининг буйруғи билан миноранинг олтин қуббали айвончасини замбарак билан отиб туширишган, ундаги тилло безаклар олиб кетилган. Худди шунингдек, Тўрабекахоним мақбарасининг заррин безаклари қириб олинган...

Қисқаси Қутлуғ Темур кўпинча Сарой Боркада бўларди. Гурганжда эса Тўрабекахоним шоҳ маслаҳатларига таяниб иш олиб борарди. Малика гўзал ва меҳрибон онаси билан яшарди. Опаси эса бош қози Абу Ҳафиз Умарнинг хотини жажжи Оғахоним эди.

Оналари Тойтуғли Хотин вафотидан кейин Тўрабека опаси ва поччасининг маслаҳатлари билан иш юритадиган бўлиб қолганди. Айниқса, малика жабрдийдалар охига қулоқ солар, улар дардига малҳам бўларди. Шунингдек, ободончилик ишларига алоҳида эътибор берарди. Ҳатто, унинг иш юритиш жойи-тахтиравон кўшк ҳам шундаққина хонақоҳ ёнида бўлганлигидан дарвешлар ва мусофирларга текин овқатлар тарқатиб, уларга йўл ҳаражатларини ҳам бериб турарди.

Бир ривоятнинг мазмунига кўра, Тўрабекахоним 71 ёшида вафот этгач, дафн маросимида аёллар қуйидагиларни айтиб, йиғлашган эканлар:

Бундан буён сенсиз аҳвол не бўлар,
Бу кун кўз ёшимиз юзимиз ювар.
Мотамли аламдан диллар тилинди,
Меҳрибон маликам, алвидо энди!

Ҳа, одамлар ҳаётда ёмоннинг тезроқ ораларидан кетишини, яхшининг кўпроқ яшашини Аллоҳдан сўрайдилар. Аёл бўлишига қарамай, Тўрабекахоним тинимсиз яхшиликлари билан халқнинг қалбидан жой олди. Халқ эса ўзига қайишган инсонларни хотирасида бир умр сақлайди, бу хотира авлоддан авлодга ўтади. Тўрабекахонимнинг асрлар давомида халқ дилида яшаётгани сири ҳам шундан.

Олим ҚЎЧҚОРБЕКОВ,
журналист.

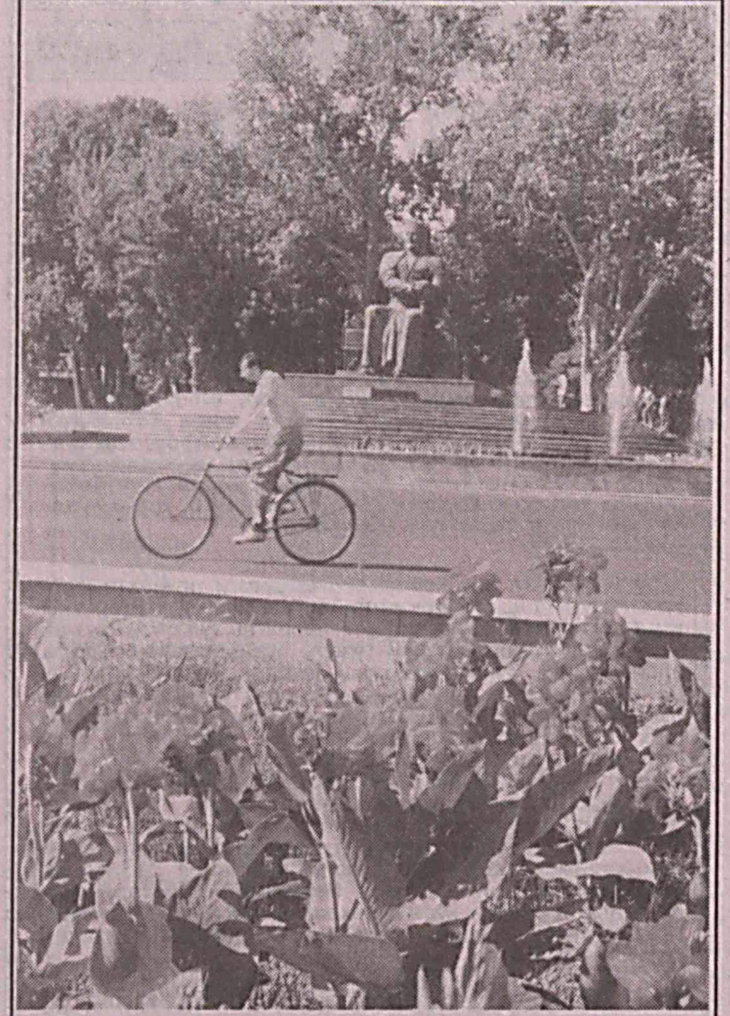

Самарқанд шаҳрининг бугунги кўриниши.

БИЛДИРИШ

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Сиёсий Кенгашининг иш режасига биноан 2002 йил 26 октябрь куни соат 10.00 да Сиёсий Кенгашнинг навбатдаги VIII Пленуми бўлиб ўтади.

Пленумга Сиёсий Кенгаш аъзолари, вилоят Кенгашлари биринчи ва иккинчи котиблари таклиф этилади.

МАНЗИЛ: Тошкент шаҳри, Мусахонов кўчаси, 103-уй, 1-Тошкент тиббиёт институти мажлислар зали.

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ СИЁСИЙ КЕНГАШИ КОТИБИЯТИ.

Маънавият сабоқлари

САВОБ, КИБР ВА РИЁ ХУСУСИДА

(Давоми. Бош газетанинг ўтган сонларида)

Кимга бўлса оташи кибру ғурур,
Нури раҳматин Худо андин олур.

Биз, дунёвий жамият қуриш йўлидан бораяпмиз. Бироқ, бир минг тўрт юз йилдан ортиқ даврдаги Ислом дини ақидаларига, унинг умумбашарий қадриятларига ҳамиша содиқ қола верамиз. Зеро, динимизнинг инсонпарварлик ва юртпарварлик ғоялари, одоб-ахлоқ тарбияси доимо асқотиб келади. Ислом динининг ҳаётимизда тутган ўрни ниҳоятда улуғ, шу боис ҳам унга ихлос эътиқод билан қараймиз. Ҳалоллик, покизалик, оқибатли ва тўғрисўзлик каби ўгитларига Оллоҳ Таолонинг меҳрибонлиги ва раҳмдиллиги ҳамоҳангдир. Бу фоний дунёда Ислом таълимотидан ўрганадиган жиҳатларимиз ҳали жуда ҳам кўп. Албатта доим унга амал қилиб, яшашга ҳаракат қиламиз.

«Мен ҳам бир инсонман. Мендан диний масалаларни сўранглар, сўзимни олинглар. Дунёвий ишларга келганда мен ҳам сизлар каби бир инсонман», – дедилар Расули акрам (С. А. В.). Демак, ушбу ҳадису муборакдан кўриниб турибдики, камтаринликда пайғамбаримиз ўзларини оддий қавмлар қаторига қўйдилар. У кишида Кибр, Риё, Таъма ва Таъма бир кўринмайди. Бир ҳадисда: «Мен барча ахлоқларни такомиллаштириш учун юборилганман», – дейдилар.

Тўғриси, биз муқаддас «Қуръон» ва муборак «Ҳадис»лардан ҳали жуда кўп нарсаларни ўрганишимиз керакка ўхшайди. Ҳа, барча мушкулотларга улардан жавоб топиш мумкин экан. Фақат ва фақат буларда кўрсатилган, таъкидлаб айтилган нарсаларга тўғри ёндошиб, тўғри амал қилмоғимиз керак.

Тошкент шаҳрининг Жомеъ масжидларидан бирига жума номозини ўқишга борганимизда антиқа ҳолатга дуч келиб қолдик.

Ўша куни имом-Хатибнинг бир гапи кўпчиликда ғалати ҳолат туғдирди. Эмишки, у кишининг қўшниларидан бири уч марта Ҳажга бориб келган эканлар. Ўша қўшнисини имом-Хатиб акамиз кечки пайтда, уйларининг олдида маст ҳолатда учратиб қолган эмишлар. Қўшниси эса: «Набиранинг туғилган кунидан келаяпман», – деганмиш.

Албатта, мусулмон кишининг, айниқса уч бора Ҳажга бориб келган одамнинг бундай ҳолатда юришлиги яхши эмас. Бироқ, мана шу биргина қўшнисини рушду ҳидоят сари бошлай олмаган қори, бунинг устига имом-Хатибни нима дейиш мумкин. Хўш, қўшнилари маст-аласт юрса, у кишининг оила аъзолари ва яқинлари шаънига ҳам намоз Жума куни Жомеъ масжидида айтилган бу танбеҳ албатта яхши эмас. Ахир «Қўшничилик – минг йилчилик» деган гаплар қаерда қолиб кетди. Энди, мусулмончиликдаги: «Бировлар айбини ва сирини ошкор қилмагин, бошқаларга паст назар билан қарамагин», деган муборак ҳадис қаерда қолиб кетди?!. Ўша куни бу гапларни эшитганлардан баъзилари:

– Қўшниларининг уч марта Ҳажга бориб келишларига, ўзларининг ҳам нафи теккан бўлса ажабмас, – дейишди.

Энди бу ёғи яратган Эгамгагина аён. Ушбу қори аканинг «Янгиобод» даҳасидаги бир Амру-маъруфда: «Эй, ака! – Хонадонингизга бир томчи спиртли ичимлик кирар экан, сизнинг уйингизга қадамини босмасман» – деганларини айтиб беришди. Шундай дейишга қори акамиз ҳақлидир дейлик. Бироқ, уй ҳам бир бозорга ўхшайди. Унда бир киши яшамайди. Кейин уй эгаси хизмат сафарига боришни мумкин, уйдагиларнинг ҳаммасига ҳам бир кўз билан қараб туролмайди. Ахир, унта бўлса ўрни бошқа, қиркта бўлса қилиғи бошқа», деган гаплар ҳам бор. Ҳар кимга Худонинг ўзи инсоф берсин. «Инсоф – Худодан» деб бекорга айтилмаган. Бу ёғи биз дунёвий давлат қураяпмиз.

Ҳа, эзгу ният билан гуноҳлардан покланиб, савобга дахлдор бўлишлик учун оллоҳ Таолонинг байтига келаётганларга, юқоридагидек гапларни айтиб беришлик, аслида намозхонларни масжиддан бездирмайдими. Нега, бир қори оддий ҳақиқатга ҳанузгача имомларимиз ноқайдлигини тушунмайдилар? Ахир, халқимиз: «Ўйнаб гапирсанг ҳам, ўйлаб гапиргин», деган мақол бор. Биз, албатта имом-хатибларимизга ақл ўргатишдан жуда йироқмиз. Аммо, ҳозирги ислом динининг асл вазифасидан бир маромда фойдаланиб, уларнинг халқ орасидаги ва хизматларидаги уйғунлик, Оллоҳ даги ҳар бир сўзни тушуниб ланиб турибди-ку? Бизнинг назаримизда Оллоҳнинг уйидек муқаддас масканда фақат Эгамга ёқадиган гўзал хулқ ва аҳлоқ одобнигина гапиришлик энг мақбул ишдир.

Абдулҳамид ҲАБИБУЛЛАЕВ.
(Давоми бор).

Жиноят ва жазо

ЗУЛМАТСЕВАР

ёҳуд 41 ёшга кирган бир инсон жами 42 йилга озодликдан маҳрум этилди. Нега?

Виталий Савенков 1961 йилда туғилган бўлиб, ўтган 41 йиллик умри мобайнида етти марта судланди. Жами 42 йилга озодликдан маҳрум этилди. Тўғри, у шунча жазо муддатини тўлиқ ўтамади. Унга турли даражадаги инсонпарварлик намуналари кўрсатилди. Амнистиялар қўлланилди. Аммо у давлатимиз кўрсатган яхшиликларнинг ҳаммасига ёмонлик билан жавоб қайтарди. Янада аниқроқ қилиб айтсак, у озодликка чиқарилиши билан яна жиноятга қўл уриб, суднинг қора курсисига ўтираверди.

Виталийга озодликдан, кўра, маҳбуслик афзалмикан, шекилли. Ахир, нурдан кўра зулматни хуш кўрадиган, ёруғлик кўзларини қамаштирадиган кўршапалак деган жонзот ҳам бор-ку. Балки қодир эгам Савенков билан ўша зулматсевар кўршапалакнинг тупроғини бир жойдан олганмикан, деб ҳам ўйлаб қоласан киши.

Ашшадий жиноятчи Виталий Савенков, таъбир жоиз бўлса, жанжални пулга сотиб оладиганлардан. Тинч-осойишта яшашга хоҳиши йўқ. Безорилик қилмаса, уйқуси келмайди. Тағин шу ҳолига спиртли ичимлик ичмаса туролмайди. Ичиб олгандан кейин эса «ҳунари»ни кўрсатади. Келинг, яхшиси, у содир этган сўнгги жиноят тафсилотини келтирайлик-да, кейин бу антиқа дилозорга баҳо берайлик.

2000 йил кунларининг бирида Виталий Николай Семенихин билан танишиб қолди. Бу танишнинг норасмий танмаҳрами Тамара Комомова билан эса Савенков бир мактабда ўқиган эди. Бироқ уларнинг ўзаро алоқалари мустаҳкам эмас эди.

Ўша куни бу эру хотин Савенков яшайдиган уйнинг деразасига яқинлашишди. Ниятлари қизлари Светанинг бу ерга келган-келмаганлигини сўраш эди. Бироқ Виталийнинг онаси уларни мазкур саволларига рад жавобини берди. Шундан сўнг Николай билан Тамара Петя амакининг уйига боришди. У ерда суҳбат қовушиши учун учовлон бир шиша вино олишди. Улфатлар «барматуха»ни ўртага қўйиб энди оғзини очишган ҳам эдики, қаршиларида Виталий Савенков пайдо бўлди ва ҳа йўқ бу йўқ, ўртада турган «барматуха» тўрани олиб, ўзи учун стаканга қуя бошади. Шунда Тамара:

– Винони жойига қўйиб қўй, – деди.

– Намунча қизғанмасанг, керак бўлса, бунақа винодан ўнтасини сотиб олишга қурбим етади.

– Майли, сотиб ол ва тўйгунингча ичавер!

– Ҳе онангни ... Приситутка!

Хотинининг бунақа ҳақорат қилиниши Николайга оғир ботди. Шу боис у ўрнидан даст турди-да, Виталийнинг юзига бир шапати туширди, сўнг:

– Тамарани бунақа ҳақорат қилма, – деди.

Шу лаҳзада Петя амакининг ёнига Миша, Ринат ва яна аллакимлар кириб келишди. Улар кўпчилик бўлиб ўзаро жиққамушт бўлаётган Виталий билан Николайни ажратиб қўйишди. Бироқ бироздан сўнг икковлоннинг жанжали кўчада давом этди. Уларнинг кетидан чиққан ажратувчилар Николайни нарироққа тортиб кетишди. Аммо Виталий ҳамон ёнарди:

– Сени ернинг тагидан бўлса ҳам топиб, ўлдираман!

Шундан сўнг Тамара билан Николай чорраҳа томон кетишди. У ерда Николай Тамарадан:

– Эрталабга сигарет сотиб олдингми, – деб сўради.

– Йўқ, унутибман! Ҳозир анави дўконга кириб олиб чиқаман. — Тамара шундай дея магазинга кириб кетди. Қайтиб чиқиб қараса Виталий Михаил билан бирга Николай томон яқинлашяпти.

– Оббо, ҳозир яна жанжал бошланади! – Тамара шундай дея улар томон югурди. Аммо кечикди. У етиб боргунга қадар рақиблар «жанг»ни бошлаб юборишганди. Тамара бундай қараса Виталийнинг қўлида пичоқ бор. Шу боисдан у қўрқиб кетди, додлаб юборди. Виталий эса Николайнинг елкаси томон кучли зарб билан пичоқни урди. Жабрдийда шу заҳотиёқ ерга қулаб, жон таслим қилди. Шу билан муддаосига етган Виталий кўздан ғойиб бўлди. Тамара эса Николайни қучоқлаганча дод солди.

Серкатнов катта кўчада, шундай чорраҳада рўй берган бу фожиа йўловчиларнинг эътиборидан четда қолмади. Биров «Тез ёрдам»га, бошқа биров милицияга телефон қилди. Орадан кўп ўтмай «Тез ёрдам» мурдани, милиция эса унчалик узоққа кетиб улгурмаган қотилни тутиб олиб кетди. Шу билан чорраҳадаги ҳаёт яна ўз изига тушди. Тўпланган оломон тарқалди...

– Ўғлим Виталий чиндан ҳам кўп ичарди – дейди Мария Савенкова. – Соат тахминан кечки тўққиз яримларда у Михаил исмли йигит билан уйга кириб келди. Бир пайтлар Михаил трамвай-троллейбус депосида ҳайдовчи, ўғлим эса кондуктор бўлиб ишлаган эди. Улар маст эдилар. Оғзиларидан ароқнинг бадбўй ҳиди келиб турарди. Шунга қарамай икковлон уйда яна ичишни давом эттиришди. Ниҳоят Михаил қаттиқ маст бўлиб қолди, ўғлим уни ўринга ётқизиб қўйди.

Эрталаб улар учун нонушта тайёрладим. Икковлон нонушта пайтида ҳам вино ичишди. Аммо мен унчалик эътибор бермадим. Шу боис қанча ичишганини билмайман. Шу лаҳзаларда ўғлим деразадан қараб кимнидир ҳайдаб юборди. Қарсам ҳайдалган кимса Тамара Комомова экан. Виталик бу аёл билан унчалик келишмасди... Бироздан сўнг ўғлим Михаил билан бирга кўчага чиқди. Мен ундан:

– Қаёққа кетяпсизлар, – деб сўрадим. У:

– «Пахмел» қилишга, – деб жавоб берди.

Орадан бир-икки соат ўтиб-ўтмай икковлон тағин уйга қайтишди. Не кўз билан кўрайки, Виталикнинг бурнидан қон оқарди. Сабабини сўрасам, Михаил:

– Ўғлингиз Николай Семенихинни ўлдириб қўйди, – деди.

– Ие, нега? Наҳотки?

– Ҳа, худди шундай! Агар Виталик уни ўлдирмаганида, у Виталикни ўлдирарди....

Бу шум хабардан қаттиқ изтироб чекдим. Кейин милиция ходимлари келиб, ўғлимни олиб кетишибди...

– Ҳа, – Николайни ўлдирдим, – дейди суд мажлисида Савенков айбига иқрор бўлиб. – Петя амакининг ҳовлисида бўлган жанжалдан сўнг мен дўстим Михаил Трофимов билан кетаётсам Сайрам кўчасидаги чорраҳада Николай турган экан, у менга дўқ қилиб,

– Бу ёққа кел, гаплашамиз! – деди.

– Нимани гаплашамиз!

– Ҳеч нимани гаплашмаймиз. Сени ўлдириш керак!

Николай шундай дея 8-уй қаршисидаги олча дарахтлари орасидан узунлиги тахминан икки метрча келадиган таёқни олди ва мени урмоқчи бўлди. Шунда мен ёнимдан пичоқни олиб, агар таёқни ташламаса, уни ўлдиришим ҳақида огоҳлантирдим. Бироқ у гапимга эътибор бермай, таёқ билан юзимга урди. Бурним ва бошимдан қон оқа бошлади. Қаҳр-ғазабим ошгандан ошди. Уни бир амаллаб чап қўлим билан ушладим-да ўнг қўлимдаги пичоқ билан чап елкасига, кейин кўкрагига қараб урдим. Шунда ҳам у тинчимагач, уни қайтадан ушлаб яна чап елка қисмига қараб пичоқ урдим. Шундан кейингина у уч-тўрт қадам орқага ташлаб ерга қулади ва жон таслим қилди. Шу пайтда мендан 8 метрлар чамаси нарида дўстим Михаил турарди. Нарироқда эса Тамара Комомова югуриб келарди. У етиб Николайни қучди. Мен эса фурсатдан фойдаланиб астагина жуфтакни ростладим...

Суд мазкур жиноят ишининг оғирлаштирувчи ва енгиллаштирувчи томонларини ҳисобга олиб айбдорга жазо тайинлади. У 20 йилга озодликдан маҳрум этилди. Энди Савенков бу жазо муддатининг дастлабки беш йилини қамоқда, қолган қисмини эса қаттиқ режимдаги колонияда ўтайди.

Шундай қилиб бир кишининг жони увол кетди. Иккинчиси узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилди. Хўш, нега? Бунга сабаб энг аввало бу уйинг куйгур ичкилик! Агар ҳар икки томон маст бўлишмаганида эди, бу қадар ваҳшийлашиб кетишмасди. Минг афсуски, улар қаттиқ маст эдилар. Мастлик эса уларни ақлу ҳушидан айирган, оқибатини ўйламай иш қиладиган ҳолга келтириб қўйган эди. Бунинг оқибати эса шундай даҳшатли фожиа билан якунланди. Бўлиб ўтган бу воқеа каттаю кичик ичкиликбозларга сабоқ бўлиши лозим.

Низом РУСТАМОВ.
Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар судининг судьяси.
Мурод КАЛОНХОН,
«Адолат» мухбири.

Машқларда тобланар зобитлар...

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг...

БРЕЖНЕВНИНГ ЎЛИМИ ҚОРА МУШУККА ДАХЛДОРМИДИ?

Бош котибга қора мушукни Далай Лама совға қилган ва уни хом гўшт билан боқишни, авайлаб асрашни айтганди: мушук ўтган куни унинг соҳиби ҳам ҳаётдан кўз юмади. Ламанинг мушуги бош котибни икки маротаба ўлимдан сақлаб қолди.

Лама ибодатхонасининг биринчи монахи ҳақида жанубий-шарқий Осиёда турли хил афсоналар юрарди. У бир неча сеанс давомида оғир касалга чалинган одамни ҳам дарддан фориғ этар ва кўзи боғлиқ ҳолда бўлсада, китоб ўқий оларди...

Брежнев ўзининг Ҳиндистонга биринчи расмий ташрифи давомида Далай Лама билан танишган. У бош котибга сўрашиш учун қўл узатганидан сўнг, аввалроқ Брежнев инфарктни бошдан кечирганини айтади. Лама унга совға тариқасида қора мушукни таклиф қилади, унинг маълум этишича, бу жонивор бош котибни турли хил кўнгилсиз ҳодисалардан асрайди. Бош монахнинг огоҳлантиришича, мушукни фақатгина Брежневнинг ўзи хом гўшт билан боқиши шарт. Қачонки қора мушук ўлса, унинг эгаси ҳам кўп яшамайди.

Брежнев оиласи билан қарийб бир йил давомида яшаган Заречьедаги дала ҳовлида мушукка алоҳида хона ажратилди. Уни Далай Лама шарафига Лама деб аташди. Ўзининг қонга ботган мол гўштидан иборат «таом»инининг катта қисмини жонивор фақат хўжайининининг қўлидан тановул қилган.

1969 йилнинг январида Лама одатдагидан эрта уйғонди ва хўжайин хонасининг эшигини тирнай бошлади. Уни ичкарига қўйишганидан сўнг Брежневнинг кўкрагига сакраб чиқди ва норози оҳангда миёвлай бошлади. Тушликкача у соҳибининг ёнидан кетмади ва миёвлашдан тўхтамади.

Шунда Брежнев Тибет роҳибининг сўзларини эслади ва ўзига ажратилган ва радиода эълон қилинган автомобилга чиқмади. Сафар олдидан бош котиб айтдики, барибир космонавтлар кутиб олинади, шунинг учун уларни олдинга ўтказиб юбориш керак. Брежнев бутун мамлакат кўз ўнгида «Внуково-2» аэропортида космонавтлар Елисеев, Шаталов, Валинов ва Хруновларни кутиб олади. Давлат автомобиль кортежи Кремль дарвозалари ёнига келганида фахрий қоровул сафидан милиция формасидаги иккала қўлида тўппонча билан қуролланган ёш йигит ажралиб чиқди ва кортежга қарата ўт очди. 14 та ўқ узишдан сўнг ҳайдовчи ҳалок бўлди ва қора мушукнинг эгаси эмас, балки космонавтлар яраланишди.

Кейинги йили иккинчи маротаба мушук яна бир бор бош котибнинг ҳаётини сақлаб қолди. Эрталаб мушук хўжайинининг ётоқхонасига отилиб кирди ва қаттиқ миёвлай бошлади. Брежневни ташқарига чиқишига шимининг почасидан тишлаб олиб йўл қўймади. Бу ҳолат бир неча бор такрорланди.

Леонид Ильич бундан ҳушёр тортди ва тан соқчиларига рухсат бериб юбориб, ўзи ҳужжатлар билан ишлаш учун қолди. Кремлга борадиган трассада бош котибнинг хизмат машинаси елиб бораётганида тўсатдан рўпарадан ҳарбий юк машинаси отилиб чиқди. Брежнев ичида ўтириши лозим бўлган ҳукумат машинасининг ҳайдовчиси тўқнашув содир этишдан қочди. Аммо, йўл четида турган бошқа бир юк автомобилига бориб урилди.

Ҳукумат машинасида ўтирган хизматчилар авария натижасида қовурға синиши, мия чайқалиши, тери шилиниши каби турли жароҳатлар олишади. Брежневнинг ўрнида ўтирган одамнинг эса ярим боши танасидан жудо бўлади...

Бу ҳодисадан сўнг Брежнев Ламанинг сирли хислатга эга эканлигига тўла ишонч ҳосил қилади.

1982 йилнинг баҳорида Лама машина ғилдираги остида қолиб ўлади. Ўзи учун «туморга» айланиб қолган севимли мушугининг ўлимидан сўнг бош котибнинг соғлиги кескин ёмонлашади. Ўша йилнинг ноябрь ойида Брежнев ҳам вафот этади...

Интернет хабарлари асосида
Тимур ШАФИҚОВ тайёрлаган.

«ИЛҒОР»ДАГИ УЧРАШУВ

Тошкент шаҳрининг «Илғор» маҳалласида фавқулодда вазиятларда аҳолини ҳимоялаш мавзусида навбатдаги учрашув бўлиб ўтди. Унда аҳолининг банд бўлмаган қисми – қариялар, болалар ва оила бошлиқлари иштирок этишди.

Тошкент шаҳар фавқулодда вазиятлар бошқармасининг 0-50 қутқарув хизмати пойтахт аҳолисини фавқулодда вазиятлардан ҳимоялаш борасида одамлар ўртасида тарғибот ишларини олиб бормоқда. Бу вазифалар Ўзбекистон Олий Мажлисининг 1999 йил 20 августида қабул қилинган «Аҳоли ва ҳудудларни табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуни доирасидаги ишларнинг амалий кўринишидир.

Фавқулодда вазиятлар аксарият ҳолларда кутилмаганда содир бўлади. Уларнинг олдини олиш мушкул. Бироқ бундай ҳолларда тутилган оқилона йўл туфайли келиб чиқадиган талофатларни камайтириш улардан ҳимояланиш мумкин. Бу нафақат қутқарув хизмати ходимларининг балки аҳолининг ҳам зиммасига бир мунча масъулият юклайди. Чунки фавқулодда ҳодисаларда қутқарувчилар етиб келгунга қадар ҳам дастлабки ҳимоя чоралари қўлланиши керак.

Маҳаллада ўтказилган учрашувда фавқулодда вазиятларнинг ўзи нима, унинг қандай пайдо бўлиши ҳамда уни бартараф этиш усуллари ҳақида маълумотлар берилди. Шунингдек, бу жараёнда зарур бўладиган анжомлардан фойдаланиш борасида йўл-йўриқлар кўрсатилди.

«Туркистон-пресс»

Қаҳ-қаҳа

Болалар сўзлаганда

– Бир сутка неча соатдан иборат?

– Йигирма беш соатдан.

– Ие, нега?

– Кеча ўзингиз кунлар бир соатга узайди деб айтдингиз-ку, жаноб ўқитувчи.

* * *

Бола онасининг янги шляпасини кўрсатиб деди:

– Мана, кўринг отажон, энди ойим шляпаларини сира ҳам йўқотмайдилар, чунки мен шляпанинг устига номларини сиёҳ билан ёзиб қўйдим.

* * *

– Ҳой бола, деразани сен синдирдингми? Тўғрисини айтиб, айбингни бўйнингга олсанг, жазонинг ярмини оласан.

Бола савол берди:

– Агар айбимга икки марта иқрор бўлсам-чи?

Сўзсиз сурат.
Абдурасул ҲАКИМОВ чизган расм.

Спорт

АВСТРАЛИЯГА КИМЛАР БОРАДИ?

Осиё теннис федерацияси қарорига мувофиқ қитъа чемпионати кетма-кет уч йил бир шаҳарда ўтказилади. Сўнгги бор бу нуфузли мусобақага Гонгконг давлати мезбонлик қилган эди. Мамлакатимизда кейинги вақтда теннисни ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ишлар, юртимизда юксак савияда ўтказилаётган турли халқаро турнирлар боис навбатдаги чемпионат мезбонлигига Тошкент шаҳри танланди.

14 октябрь куни пойтахтимиздаги «Тошкент» теннис марказида бошланган баҳслар айни чоғда қизғин паллага кирди. Мукофот жамғармаси 100000 АҚШ долларини ташкил қилувчи мусобақада қитъамизнинг ўн беш давлати теннисчилари иштирок этишяпти. Чемпионат низомига кўра, ғолибларнинг 2003 йил 13-26 январь кунлари Мелбурнда бўладиган «Улкан тож» туркумидаги Австралия очиқ чемпионати wild cardни, яъни ташрифномани қўлга киритишлари эса учрашувларнинг янада кескин ва шиддатли ўтишини таъминламоқда.

Чемпионат учрашувлари эркаклар ва аёллар ўртасида якка ва микст (аралаш жуфтлик) тартибида ўтказилмоқда. Унда Олег Огородов, Вадим, Куценко, Дмитрий Томашевич, Дмитрий Мазур, Мурод Иноятов, Сарвар Икромов, Оқгул Омонмуродова, Иванна Исроилова, Наргиза Иброҳимова, Елена Рябцева сингари ракетчиларимиз юртимиз шарафини ҳимоя қилмоқда.

Ҳозиргача ниҳоясига етган иккинчи давра баҳсларидан сўнг, Вадим, Куценко, Дмитрий Томашевич, Иванна Исроиловалар яккалик, Алексей Кедрюк (Қозоғистон) Елена Арутюновалар жуфтлиги эса миксит учрашувларида навбатдаги босқичга йўлланма олишди. Бу вакилларимиз қатнашган сўнги беллашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди.

Дмитрий Томашевич – Сергей Макашин (Тожикистон) – 6/2, 6/2, Иванна Исроилова – Рика Фужирама (Япония) – 6/2, 6/4, Алексей Кедрюк (Елена Арутюнова – Мурод Иноятов (Оқгул Омонмуродова – 6/3, 6/4.

Осиё чемпионати ғолиб ва совриндорлари 20 октябрда маълум бўлади.

Аҳмад ХОЛБОБОЕВ.

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Т. О. ДАМИНОВ, А. Ғ. ҒУЛОММАҲМУДОВ, А. ЖЎРАБОЕВ, Р. З. АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. Р. ҲАЙДАРОВ, М. МЎЙДИНОВ, К.РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Р. М. АЗИМОВ, Т. И. ЭРГАШЕВ, А. МАМАЖОНОВ, Ў.Ф. ЖЎРАЕВ, Н. НУРМАТОВ, М. КАЛОНХОНОВ, Д. Ғ. ТОШМУҲАМЕДОВА, З. Т. ТЎРАҚУЛОВ (ўз мухбир).

Мулоқот учун телефонлар:
Қабулхона — 133-41-89.
Хатлар ва шикоятлар бўлими — 136-55-64.
Котибият — 136-55-96.
Факс: (8.371) 133-41-89.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат Матбуот қўмитасидан 140 рақам билан рўйхатдан ўтган. Буюртма Г— 900, Нусхаси—2109, Ҳажми—2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

«Шарқ» нашриёт - матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Навбатчи— Илҳом СИДДИҚОВ | Саҳифаловчи — Бахтиёр ҚЎШОҚОВ

Газета IBM компьютерида терилди.

Босишга топшириш вақти—20.00.

● Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин. ● Реклама ва эълонлар ҳаққонийлиги учун буюртма берувчи масъулдир. ● «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади. ● Газетанинг сифатли босилишига босмахона масъул. ● Қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва жавоб берилмайди.

Босишга топширилди 20.00.